

IRDETÉSEK

... egy szó 5 lej, vastagabb...
... 30 százalek kedvezmény...
... díja előre fizetendő...
... továbbitunk, ha portó helyeg...
... jegyzési hírek díja 250 lej...
... tőknek 150 lej.

Alig használt gramofon- és Pathé-fonolemezek (Csajkovszki, S. Imphonia Pathetique, T. V. Vilmos nyitány, Dvorcák: szláv táncok, a. b. olcsón eladó) Kollár, P. Cuza Vodă No. 12.

Éiadó egy kiváló hangu mesterhegedő Cim a kiadóban.

Tanulóanyagok felvételek, Székely nádivadászon, Izabella-u.

Libraria fond. 1890
Anton Rosenzweig
Cluj, Kolozsvár, P. Mihai Vit. 38. (volt Szechenyi-tér)
Szerkesztés: Grosshandlung

omásul

... fergalmat szabályozó...
... rumok és likörök...
... zából kész tendők...
... a t. vevőket, mint a...
... zto közönséget, hogy...
... jald

GSZA

... rumgyárunk is...
... kére alatt áll...
... nult cégünk

és likör

mányait.
Szántó
... reskedelmi rt.
... g. Ferdinand 70.

Az nyvosxtályának jegyzéke

gyu könyvek
... g. orvosi kisgyenesedik...
... nemese...
... s testverei...
... so változása...
... k...
... mber akar lenni...
... n...
... n...
... vök...
... u ja...

Renée nyvei

... t kötet... L 340.-
ivadékok
... L 340.-
... 2 kötet... L 408.-
... L 340.-
nyil egyszerű
lete
... L 170.-
... L 153.-
... L 238.-
... L 163.20
... L 136.-
... L 51.-
... L 190.40
... L 300.-
... L 102.-
... L 51.-
... L 136.-
... sága 2 kötet L 408.-

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
Cluj, Str. Baron L. Pop 10
TELEFON: 9-77
Éjjeli telefon (nyomda) 3181
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre... 11.
Félévre... 6.
Negyedévre... 3.
Hónapra... 1.
M. évfolyam 14. szám
1928. január 18 Szerda
5688 Tebet 25

Dr. Ramasetter Róbert
Budapest
Diszter 2. II. 8.

Cenzurat: Suci

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

SZÖRME MIKADO
Lei 4000
ÁTMENETI
KABÁTOK
BŐRKABÁTOK
NEUMAN M. CLUJ
férfi- és fiu-
ruha-áruháza,
Főter 14.

A kölcsön

Öt hosszú esztendeje kéri, várják és sürgetik a liberálisok a külföldi kölcsönt. Két esztendővel ezelőtt még teljesítőkben folytatták a kölcsöntárgyalásokat, a kormány egyszerűen letagadta, hogy egyáltalában szándéka volna külföldi tőkét az országba hozni és a szállóigévé vált „prin noi insine”-t ugy magyarázta, hogy az országnak nincs szüksége külföldi pénzre. Ez az óvatos elzárkózás voltaképpen csak leplezte az a tényleges helyzetet, hogy a liberális párt nem kölcsönképes kormány.

Ma már új fázisba jutottak a kölcsöntárgyalások. A kormány és pártja nyilván bevallja, hogy Románia gazdasági eléte összeroppan, ha nem sikerül kölcsönt realizálni és a liberális ügynökök és pénzügyészek egész hada ostorozza a külföldi pénzpiacot, hogy akár milyen feltételek árán megszerezze a gazdasági verkeringés egyetlen gyógyeszként a kölcsönt. Amerikában és Angliában kerek elutasító választ kaptak a liberálisok, Németországban a két állam közötti rendezetlen jogviszony miatt sem lehet a kölcsön realizálásáról.

Maradt egy ország, amely némi halvány reményeket nyújtott Bratianu Vindának: Franciaország. Mára azonban olyan jelentések érkeztek, amelyekben kiderült, hogy a francia kormány nem áll módjában garanciát vállalni Romániának nyújtandó kölcsönért és a román kölcsönt csak mint magánpénzügyület lehetne lebonyolítani Franciaországban.

Mi az oka annak vajjon, hogy éper Románia az egyetlen állam, amely pomposz geográfiai fekvése és nagyszerű természeti kincsei ellenére sem tud külföldi kölcsönhöz jutni, holott a külföldi kölcsönösen az amerikai tőke lámpással keresi a kihelyezési lehetőségeket. Milliók és milliárdok hevernek Amerikában gyümölcsözellenül. Garmadáva felszik a pénz kamatozatlanul s az amerikai bankárok, a mi számunkra nevetesen első kamatért, fantasztikus összegeket helyeznek ki, hogy valami hasznát lássák a pénznek. Legutóbb az aliforniai lakosok Lettország kapott külföldi kölcsönt, de felkeresi a külföldi tőke a keskeny és jelentéktelen afrikai országok és ázsiai fejedelemségeket, amelyek három kölcsönköt bonyolítottak a hányanannyi idő alatt, ameddig Románia egyetlen egyet sem tudott kapni.

Az ok világos. A liberális kormányok az esztendő alatt sem tudtak stabil és tartós kormányzati és gazdasági szisztemet kialakítani. A törvényhozás, különösen a gazdasági törvénygyártás illeti, ötletszerű és a komoly külföldi ipart és kereskedelmet egyik napról a másikra meglepetések elé állítja. Az állami javak és az állami üzemek kiaknázása és kihasználása nem az állam és a társadalom kollektív érdekének jegyében történik, a vasutól kezdve minden állami intézmény és vagyonnal való gazdálkodás kizárólag a magán- és pártérdek szempontjai szerint történik.

És végül ami a legfontosabb pszichikai momentum, a külföldi kölcsön kudarcában a közállapotok bizonytalansága tükröződik le már a háború óta. Liberális kormányok mégsem tudták megteremteti az ország életének konszolidációját. A közviszonyok állandó hullám-

zásban vannak, a vagyon és közbiztonság súlyos kivánnivalókat hagy maga után, különösen ami az antiszemita mozgalmak illeti, amelynek atrocitásait minden lelkeseknek becéz a kormány és nem gondol arra, hogy egyszer és mindenkorra végüket vessze.

Mindent egybefogva, lehet, hogy a kormány hatalmas erőfeszítéseinek sikerül valamegy nagyobb szépségfiastromokat szerezni. Lehet, hogy az ügynökök légiója fog tudni valami apró kölcsönt szerezni valamelyik külföldi pénzesporttól. Ebben a kölcsönben azonban nem lesz köszönet. Uzsorakamatot fizetnek majd

erte és olyan súlyos feltételekhez lesz kötve, amelyeknek teljesítése fel fogja emésztetni a kölcsön teljes összegét. Az a kölcsönt azonban, ami a gazdasági éleli konszolidációjához és a valuta stabilizációjához szükséges, a liberális kormány sohasem fogja megkapni. De ne illások magunkat, nem fogja megkapni ez a kölcsönt az a kormány sem, amely a liberálisokat le fogja váltani. A nemzeti parasztpárti kormány sem, ha esetleg kerülne sorra. Legalább is egyelőre nem, ameddig a külföldi tőke jó piacnak fogja tartani az országot és gazdasági apparátusát elég megbízhatónak ahhoz, hogy pénzt kölcsönképpen Romániába kihe-lyezze.

Cuza a védője a mai hadbírósi tárgyalás diákvádoltjainak, de a rendőrség nem hiszi, hogy a jasi professzor Kolozsvárra jön

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári hadbírósi tárgyalás a hét folyamán tartja meg a letartóztatásban lévő diákok perében a főtárgyalásokat. Az eddigi tárgyalások főleg a vádolások kapcsán a helyszínen letartóztatott egyének fölött itélkeztek, munkásokon, tisztviselőken és középiskolai diákokon kívül csak egy egyetemi hallgató került a hadbírósi elé. A diáktárgyalások a Waiszlovits felholtra verése vel vádolt két diák, Diaconescu és Gerge jasi egyetemi hallgatók porével veszik kezdetüket. Az országiszerte hallatlan érdeklődéssel várt tárgyalást holnap, szerdán reggel kilenc órára tűzte ki a hadbírósi. A hadbírósi elnöke, Zbărces Nicolae ezredes lesz, a vádat most is Neulescu kapitány ügyész fogja képviselni. A városban elterjedt hírel szerint

a diákok védőjeit Cuza professzor is jelentkezett.

A híreket megerősítették a hadbírósi tárgyaláson, ahol munkatársunknak azt a felvilágosításokat adták, hogy a két diák személyesen jelent meg Terpu hadbírósi főügyésznél, ahol bejelentették, hogy Cuza professzor vállalta védelmüket.

Cuza professzor részvétele azonban még ma is kétséges, mert a rendőrségnek kapott információk szerint az antiszemita vezér érkezéséről még semmi híre nincsen. A délelőtti folyamán felkeresült Mihali rendőrprefektust, aki munkatársunknak a következő nyilatkozatot tette

— En magam is csak a hírlapok nyomán szereztem tudomást arról, hogy Cuza professzor Kolozsvárra érkezik. Magam részéről meg vagyok győződve róla, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak. A kormány olyan erős korlá-

tozó intézkedéseket fogantatosított, amelyek valószínűtlenné tesznek minden manifesztációt. Egyébként is feltétlenül kaplam volna speciális rendelkezéseket a kormánytól, ha ez a hír megfelelné a valóságnak. A kisebbségi közönség megnyugtatólására azonban közölhetem, hogy már minden óvintézkedést megtettem arra az esetre, ha a professor Kolozsvárra jönne. Nyugodtak tehetnek, hogy a legkisebb rendzavarást megtoroljuk és gyökerében elfojtunk minden tüntetésre irányuló kísérletet.

Az angol lapok éles szavakkal bírálják Coolidge-nak a pánamerikai kongresszuson elmondott beszédét

London, január 17. Röviden jelentette az Uj Kelet, hogy Coolidge elnök Havannába érkezett, hogy részt vegyen a pánamerikai kongresszuson. A pánamerikai kongresszus megnyitó ülése tegnap vette kezdetét, amelyen Coolidge nagy beszédet mondott. A beszéd első sorban azt hangsúlyozta, hogy a germán és latin amerikai államoknak össze kell tartaniuk, mert egymásra vannak utalva s közös eljaik vannak. Beszéde végen Coolidge a délamerikai államok kulturális teljesítményéről emlékezett meg s azt a reményét hangoztatta, hogy a délamerikai államoknak újra egyesülniök kell s ennek a kongresszusnak a nyugati földrész történetében döntő jelentőségűnek kell lenni.

Kellog külügyi államtitkár más szavakkal ismertette meg Coolidge gondolatmenetét szintén hangsúlyozva, hogy a jelenlegi pánamerikai kongresszusnak óriási jelentősége van.

Coolidge és Kellog kijelentései ellenére azonban meg kell állapítani, hogy a délamerikai köztársaság lapjai nagyon is élesen bírálják az Egyesült Államok mexikói és nikaraguai politikáját és valószínű, hogy ebben a kérdésben éles kritikák fognak megindulni, amelyek aligha lesznek az Egyesült Államok kedvére

valók. A kongresszust megelőzően az Unió nagy pressziót gyakorolt a délamerikai államokra s attól lehet tartani, hogy az Unió ezen a kongresszuson is keresztül fogja hajszolni akarátát.

Az is valószínűnek látszik, hogy a tárgyalások lényege nem a nyílt kongresszuson, hanem a kulisszák mögött fog végberemezni. A kongresszus egyik legfontosabb programponjtán egy közös pánamerikai jogrendszer előkészítésének és kodifikálásának terve szerepel, amelynek munkálatai nagyon előrehaladtak.

A másik nagyon fontos programponjtia a kongresszusnak, amely Európát is érinti, egy amerikai népszövetség megteremtése, amely megvalósulás esetén éles ellenfélbe fog kerülni az európai népszövetséggel s azokkal a kötelezettségekkel, melyeket a genfi népszövetségben résztvevő amerikai államok vállaltak magukra.

Nagy érdeklődéssel tekintenek az elé is, hogy vajjon a brit dominiumot képező Kanadát felveszik-e a pánamerikai Unióba, ami azt jelentené, hogy Angliának Kanadán keresztül beleszólása lehetne a pánamerikai unió kérdéseibe.

London, január 17. Az angol lapok egyöntetűen éles bírálatl irnak a Kubában megkezdődött pánamerikai kongresszusról és különösen Coolidge beszédét veszik éles bírálat alá. Az angol sajtó szerint, az Unió és a délamerikai államok között áthidalhatatlan ellentétek vannak. A lapok megemlítik a nikaraguai incidenst is, amelynek az Unió által elkövetett bűnei a legélesebb ellentétben vannak Coolidge békebeszédével. Az angol lapok szerint, a Pánamerikára vonatkozó ko noly tárgyalások csak Coolidge-nak az elnökségtől való távozásá után kezdődhetnek meg. Egyes lapok azt is hozzáfűtik, hogy Coolidge beszédében a legfontosabb nyilatkozott Európa-iról.

Magyar Színház.
Csütörtökön fél 9, pénteken fél 9, vasárnap fél 6-kor
A LEVÉL.
A legizgalmasabb, legérdekesebb angol bűnügyi dráma! A londoni színházi évad szenzációja! A budapesti Vigszínház óriási sikerű ujdonsága! Főszereplők: Poór Lili, Dr. Ivanovics Jenő.

INNEN-ONNAN

Az italcsempészek királya — ölt. Egy ötvenévesnek tetsző, előkelő ur megállította pompás gépkocsiját a cincinai főkapitányság épülete előtt, kiszállt belőle, az ügyeletes kapitányt kereste. Ennek az íróasztalára odatett egy gyöngyházfogantus forgópisztolyt s így szólt:

— George Remus vagyok. Megöltem a feleségem.

A kapitány megdöbben, összerézett, ránézett a nyugodt urra. Valóban George Remus volt, az ügyvéd, az italcsempészek királya, az amerikai alkotmány tizenhetedik rendelkezésének nagyhatalmu szemérmetlen megsértője, aki ellen éveken át mozgósítani kellett az egész rendőrséget.

Pár perc múlva már esőrömpöltek a telefonok, az Eden Parkban szolgálatot teljesítő rendőr jelentette, hogy egy ur rálőtt egy csodaszép nőre, kit előbb karján tartott, mintha szenvedélyesen meg akarta volna csókolni, de aztán a vérző testet a földre dobva autójába szállította. Nem sokára aztán egy másik telefonüzenet arról számolt be, hogy a sebesült kiszervezték.

A nyugodt ur még be sem mondta valóságát jegyzőkönyvbe, seregestül érkeztek az amerikai újságírók. Ezeknek ezt mondta a gyilkos:

— George Remus vagyok. Megöltem a feleségemet. Eltem azzal a jogommal, melyet nem bírtam elviselni, hogy miután elhagyott és mindenből kifosztott, elváljon tőlem s hozzámenjen kedveséhez. Hónapokon át üldöztem őt. Több mint két esztendei szenvedés után végre nyugodt vagyok s azt se bánom, ha vilámaposszékbe ültetnek.

Mi mindent esznek az emberek? Robert Chauvelot, a Kelet kitűnő ismerője, most érkezett vissza utjáról. Erőrekesen elbeszélgetett arról, mi mindent esznek az emberek, milyen a világ konyhája. C ebben a tekintetben szakértő, a franciáknak egyesületének alelnöke.

Ezt mondta:

— 1923-ban Guineában voltam s egy ottani előkelő ur kókuszpálmá salátává kedveskedett nekem. Pompás eledel, különösen forró időben, könnyen emészthető, csak nagyon drága, mert a kókuszpálma magjaiból készítik s minden magban egy-egy pálmát fal föl az ember. Délamerikában ettem pörkölt teknősbéka, mely szintén kitűnő, csak jól meg kell borsózni. Az ottani nyencnek külön tenyésztik a rákokat is egy száraz medencében. Előbb koptaltatják őket, majd rizzsel, tengerivel táplálják s hogy fokozzák étvágyukat, borsot etetnek velük. Roppant meghíznak. Mikor a kövérségtől már nem tudják kinyitni ollójukat, megölik őket.

— Braziliában alkalmam volt enni nyáron süttöt golyvággyikot. Ennek a hullónak porhanyós husa emlékeztet a csirkemell ízére. A tapir husa ellenben rágós, nagyon zsiros. Kinában kitűnő asztal van. Cápauzsonyievel kezdik, utána fecskefészkét esznek, majd sóban és ecetben eltett gyümölcsöket. Nem szabad azonban elfelejtenünk a fekete kutyából készült hurkát is, melynek titelleke a kutya nyelvéből és szájalapjából van. Ez kitűnő.

— Indo-Kínában a pálmatergét megsüti. Japánban majdnem kizárólag halból táplálkoznak. Egyetlen bed alatt tizenhétféle halat szolgáltak föl, tizenhétféle mártásban. Nagyon szeretem az úgynevezett szachini nevű ételket, egy szelet még eleven halból kivágva vörnyeges, forró mártással leöntve. Indiában rosszul főznek. A csirkét elevenen teszik be forró vízbe, kivesszik a belét, rizzsel töltik meg s avas vajjal.

Idill Finnországban. Finnországot a becsület országának nevezik. Itt nyugodtan lehet aludni akár nyitott ajtó mellett is. Ha valaki leteszi zseboráját a járdára, állítólag egy hét múlva is egészen bizonyosan megtalálja ugyanazon a helyen. Senkise veszi el.

Fővárosát most már hivatalosan is Helsinki-nek nevezik mindenütt, finne-

sen, ellentétben a háború előtt divósvéd Helsingfors-sal. Nagy és szép város, izig-érig modern. Négyzetökebe futó uccákkal, telistele gyönyörű kerttel, takaros villával. A város minden irányba kiterjeszti csápjait, hidakat bocsát a környező kis szigetecskékre. Ezeket bokrok, cserjék borítják, mint az egész országot, vadregényes fenyők zöldfekete sudara mered a havasan fehér égre. Itt sohasem tudni, meddig a föld és hol kezdődik a víz.

Mintogy télvíz időn a föld és tenger egyformán befagy s mindent hó borít, a kérdés a járókelőt nem is izgatja. Szigorú télen gyalogszerrel lehet járni a finn öbölben, szánkák siklanak egészen Esztoországig, hatvan kilométernyi területen. Csak egy veszedelem van, a finn kocsisok nagyon gyorsak, fürgék s aki szánkázik, az úgy érzi, mintha a repülőgépen ülne.

Talán részegek ezek a kocsisok? Finnország egészen „száraz”. A szesz-fogyasztás nyilvános helyiségekben mindenkor tilos. Még télen is málnaszörpöt, limonádét, narancslevet isznak. Csak a külföldi diplomaták pezsgőznek.

Vigaszfurák. Epineul Alfred Grevinnek, a humoros rajzolóknak száz éves születési évfordulóját ünneplik. Ennek a rajzolóknak a neve aligha maradt volna fenn, ha nem alapítja meg a „borzalmak muzeumát”, ahol a világtörténelem véres jelenetét újra eljuttatja a sápadt, bajszos, szakállas viaszfigurákkal.

A Grevin-muzeum még ma is megvan Párisban. Tegyük benne egy látogatást.

Ime itt vannak a jelenkori hírességek: Anna Pavlovna, a táncosnő szilaj lendülettel repül, akárcsak a Louvreben a szamotraciai győzelem. Ami az alakok hasonlatosságát illeti, csak a jószándék dicséretes, mert orruk álluk, homlokuk, fülkük néha egy-két centiméterrel hosszabb, vagy rövidebb. Leon Daudet például rendkívül hasonlít XI. Pius pápához. Csicserin pedig Csang-Cso-Lin-hez. Dawes ezredes Coolidge elnökhöz. Ez a két viaszbáb meredten egymásra néz, mintha tükröbe tekintene.

Minden alak között azonban legfurcsább Mussolini, aki senkihez sem hasonlít, önmagához legkevésbé, bármennyire is igyekszik mimelni az olasz

Ötvenéves a zsidó nemzeti himnusz

A zsidó nép himnusza, a „Hatikvának” jubileuma van. Ötven éve, hogy Naftali Herz Imber megalkotta ezt a remény és bizakodástól hullámzó éneket. Ebből az alkalomból két cikket kaptunk Jeruzsálemből. S. Gutler érdekes jellemzést, B. Imber pedig, — a költő fivére — impressziókat közöl a Hatikva szerzőjéről.

S. Gutler a kiváló publicista a következőket írja:

Naftali Herz Imbert legjobban lehetne jellemezni a talmudi mondásal: „Két ellentét egyazon személyben”. Poézis és frazis, radikalizmus és konzervatívizmus egyesült Imber személyében. Nem szerette a középutat, amit „a piszok mesgyéjének” nevezett. Szerinte vagy az egyik, vagy a másik oldalon kell minden teljes és egész embernek haladnia. A középut koncessziót jelent, — mondotta. Jelenti, hogy az ember sem ide, sem oda nem tartozik. Semmiféle tarsasviszonyba nem engedte magát belevinni. Még ha milliózletkekről is lett volna szó. „Nem szeretem a szövetekezést az életben, mert ez felé tetet jelent, a telelet pedig egyenértékű a halállal. Nem fogom soha megérteni — mondotta trefásan, — hogy a kedves, bölcs Uristen miért választott magának a világ teremtésekor tar-at és hozzá az embert, ezt a borzasztó kétféle állapotot.

„Vagy mindent, vagy semmit!” — Ez volt a jelszava.

Diogenes volt az ideálja. A szegény, meztelen ember a hordóban....

Imber nem tűrte a törvényeket, nem bírta el a tradíciót, nem voltak irányelvei, nem volt életvonala, nem voltak polgári értelemben vett erkölcsői. A gramatika törvényeit sem szerette.

Egyedül Erec Jiszraelre vonatkozólag volt szigorú és következetes és olyan konzervatív, akár egy igazi agudista. Új ácseszeni — mondotta — nem jelentti azt, hogy utanoznunk kell. Viszta akarunk térni egykori életünkhöz, kiválasztott nép vagyunk és továbbra is az akarunk maradni. Ha a többiekhez hasonlók akaránk lenni, akkor nem kellene Erec Jiszrael. Hiszen ezt a célt jobban el tudánk érni Amerikában és Angliában. Kiválasztott népnek lenni jelenti, hogy elszakadunk az utjótól és visszatérünk a régihez. A régiekhez, akik megcsináltak az örök nagy törvényt, amit közben elhanyagoltak, hogy a szegény embernek estére vissza kell

adni a zálogba vett takaróját, hogy legyen mivel befednie magát. Az új törvény viszont követeli, hogy súlyosan büntessék azt a szegényt, aki elveszi a gazdag fölös ruháját, hogy vele betakarozzék. Hol nagyobb a logika és a rend? Az új államokban, vagy a régi Erec Jiszraelben?

A világ dolgairól nagyon népiesen, sőt cinikususan szokott nyilatkozni. Barátjait „lump” jelzővel illette, semmi nem volt szent előtte, kivéve Erec Jiszrael. Ha erről az országról, népéről és történetéről beszélt, soha egyetlen utszeli szó nem hagyta el ajkát.

Egy alkalommal megkérdeztem tőle, hol szeretne leginkább lakni Erec Jiszraelben?

— Legszívesebben Judea hegyei között, — mondotta — valahol a sziklák üregében. Amikor arra jártam, ide bujtam el, ebbe a magányba és itt olvastam, a hasadékokból és kövekből az ország szomorú történetét.

Szomorú, sötét életének egyetlen világosa és eltető sugara volt a Hatikva.

Egy teli estén későn jött abba a terembe, ahol a newyorki cionista-bált rendezték Kissé be volt rugva, félig meg volt fagyva és piszkos volt nagyon. A néger portás nem engedte be a terembe. Imber botrányt csapott, mire a néger kitaszította és az ajtó lecsukta. A bált épen akkor fejezték be és a zenekar a Hatikvát játszotta. A jelenvoltak mindnyájan a zenekarral énekeltek a himnuszt, mire Imber egészen megváltozott. Kijózanodva felegyenesedett és arca átszellemült. Feje, mint virág kelyhe, imbolygott. Megkékült, keskeny ajkai valamit morzsoltak.

Imber a Hatikvát énekelte.

Naftali H. Imber pályája

A költő fivére, S. Imber így emlékezik meg a himnusz alkotójáról: Miután Naftali Herz Imber elhagyta szülővárosát, Bécsbe érkezett, ahol irodalmi körök szívesen kezére jártak és kieszközölték, hogy Ferencz József fogadja. Nagyobb stipendiumot is nyert és a pénz egy részét hazaküldötte, a megmaradt összeg segítségével pedig Magyarországra és Beszarábiába utazott, innen Romániába jött, ahol leckeórát adásával tengette életét. Jasiban megismerkedett egy előkelő, tudós és vallásos emberrel, báró Moise Waldberggel. A báró házába fogadta a talentes fiatalembert és Imber saját vallomása szerint a Hatikvát itt írta. Előbb néhány barát-

Douglas Fairbanks Fekete Kalóz

miniszterelnököt, bármennyire is nyugtogatja római üdvözlésre rendkívül hosszú kárját. Egyébként el kell ismerni, hogy hejre legyen, fekete üngöt visel piros-fehér-zöld sálát, fehér kamáslit. Neki van legtöbb bámolója. Mussolini már öt éve áll mozdulatlanul a ketrecében. Ez bizonyos tekintetben rekord, mert a viaszfigura muzeum alakjait gyakran változtatják. Ha valakinek a népszerűsége megrokkant, azonnal új, híresebb emberrel cserélik föl. (Mussolinivel e tekintetben csak néhány pápa vetekszik.)

Fbben a muzeumban a látogatók néha eljászdadoznak. Leülnek egy kevertre, a legsötétebb sarokba és viszsztatartva léleketüket mozdulatlanul maradnak, fogadnak, hogy kinek sikerül először elhitetni, hogy ő nem ember, hanem viaszbáb. Akinek egy látogató először nyomja a mutatóujját az orrára, az nyert.

jának mutatta meg és csak évek múlva, miután Erec Jiszraelben koloniaról-koloniarra járt, hogy megismertesse a Hatikvát, lett ez a dal a nép kincse. A költő végtelenül szerette ezt a költeményt és gyakran megemlítette, hogy a Hatikva lesz egyetlen verse, amely nem fog elmaradni a feledés homályába. Hogy a Hatikva melódiája honnan került elő, erről eltérők a vélemények. Némelyek azt hiszik, hogy egy zsidó kántor komponálta a zenét Imber költeményéhez, viszont mások úgy vélik, hogy Rischon-Licion kolonistái szerették hozzá a melódiát. Ezek azonban csak feltevesek, mert valószínű, hogy a melódiát Romániából ered és a költő maga hozta azt el Erec Jiszrael földjére. Egy bizonyos, hogy a Hatikva dallama jóval fiatalabb a Hatikva szövegénél.

Az orosz-török háború után Naftali Herz Imber Konstantinápolyba került. Hazaküldött leveleiben azt írta, hogy házalással foglalkozik. 1882-ben véletlenül találkozt Konstantinápolyban Sir Oliphant angol tudóssal és emberbarattal és annak feleségével. Ezek elmondották a költőnek, hogy nincsenek gyermekeik és minden vagyonukat szeretnék a zsidó nepre hagyni. Sir Oliphant volt az első nemzsidó, aki átértette a Chibat-Zion mozgalom nagy fontosságát és maga is résztvett a zsidó népek Palesztinába való áttelepítésében. Amikor 1883-ban az orosz pogromok lezajlása után a zsidók tömegesen menekültek a galicziai határvárosokba, Sir Oliphant és felesége Lembergbe siettek, ahol az Alliance Israelite Universelle embereivel együtt dolgoztak az üldözöttek érdekében.

Sir Oliphant és neje arra kérték Imbert, hogy csatlakozzon hozzájuk és az ő költségükre utazzon velük mindenfelé. A költő azonban visszautasította ezt az ajánlatot azzal, hogy nem akar kegyetlenkenyeren élni. Oliphantek erre azt a javaslatot tették neki, hogy utazzon velük Erec Jiszraelbe és vallalja náluk a zsidóügyek titkári állását. Az Erec Jiszrael szó már egészen más hatást tett Imberre, aki boldog volt, hogy nemskára saját szemével láthatja Erec Jiszraelt, az országot, amelyet a Hatikvában annyira szeretettel megénekelt.

Hosszu levelet írt haza, amelyben áradozó szavakkal közölte nagy boldogságát. Lady Oliphant szintén írt egy nemet levelet a költő anyjához, amelyben megnyugtatta az öreg asszonyt, hogy ne aggodjék fia sorsa miatt, amely immár biztosítva van.

Rövid idővel azután Palesztinába érkezett és Haifa mellett, a Carmel hegyen lakott együtt Oliphantokkal, akik minden zsidó ügyben kikérték tanácsát, Imber végignézte az országot, minden várost és kolóniát felkeresett és hangulatára legjellemzőbb volt az a levél, amelyet Jeruzsálemből hazakü-

dött. A leírt le: „H Haifában is, amelyben tette

Erec Jiszrael

Néhány költő egy három éves vele New Yorknál megállt. — Amikor beteg szolt

F vá

(Cluj-Kollet tudósítanak) szék harmadik gyalta Holtechnikus berölési ü arányu ér hogy délel Dunca tan tal, a tárg meg a kö

A tárgya felolvastá náth Sánd egyik kolo huzta Izsá mazott fog lan foghu hgy ebbé vérmegze va munde meghalt.

A szerző tozónak tében az t delte Hor egy heti v lábra boes

A vádirat több orvos Hosszu, dr. visszakerít ményen vo

Irta: Most mé laha. A c nagy figye egyre meg máit, anél vicei s eg ígyelmét.

tett eredm frissége r győztesek s

Rég tud Gabrielé hogy rejtő gyelli mag got. Unalm ime minde hagyatott, d várt rá a oly mélyen

Judith, n széd páholy Gabriele fejet fixiro

atlan a só hogy látha nagyravagy manógeba t her halotti bongó, forr fehér halott versenyzők odaadással

A hetes briele öccse Mint sirá reng egyre lóra a keré körül.

Plüsch kabátok gőzölése, szőrmehundák tisztítása legolesőbb Czink-nél, Cluj

dött. A levélben mindössze három szót írt le: „Hedad-Hedad-Jeruzsálem!”

Haifában megtanulta az arab nyelvet is, amelyet nagyon megszeretett és amelyben rövid idő alatt nagy haladást tett.

Erec Jisraëlből Amerikába került. Nehány hetel azelőtt találkoztam a költő egyik ismerősével, aki már huszonhárom évvel azelőtt ismerkedett meg vele Newyorkban és aki halalos ágyánál meglátogatta.

Amikor a többiek eltávoztak a beteg szobájából, — mondotta — hozzám fordult nagy lázában és arra kért, hogy énekeljem a Hatikvát. En vonakodtam ezt megtenni az ápolók engedelmével.

A beteg erre azonnal ápolót hívatott, aki megengedte, hogy a Hatikvát énekeljem. Alig kezdtem meg az éneklést, amikor a beteg költő felugrott és utolsó erejét is összeszedve, táncolt. En ekkor annyira megijedtem, hogy a harmadik strófat már nem voltam hajlandó énekelni. Csak nehezen lehetett a beteg költőt ismét visszakényszeríteni ágyába.

Ez volt a Hatikva szerzőjének utolsó táncja. Röviddel azután meghalt.

vetett emberölés miatt emel vádat Horváth Sándor ellen. Az ügyész beismeri, hogy nincsenek tárgyi bizonyítékai annak alátámasztására, hogy Izsák Fülöp halálát valóban Horváth Sándor idézte elő, de lehetségesnek tartja, hogy a halál mégis a fiatal fogtechnikus vigyázatlan beavatkozása okozta. Kéri, hogy a vád tisztázása érdekében a bíróság halgassa ki Mane orvosprofesszort, bakteriológust, aki megállapíthatja, hogy nem-e a foghuzás következtében állott elő a haláltokező infekció.

A védelem felmentést kér

A bíróság Bireescu ügyész javaslatára visszautasította azzal, hogy a kihalt orvosszakértők véleménye elegendő a tények bizonyítására. Xantopol védő felőrás beszédében számos adatot sorolt fel annak bizonyítására, hogy Horváth Sándor jóhiszeműen járt el. A bíróság szótlanul azzal a szakértői jegyzőkönyvet, amelyet a legfőbb egészségügyi

Douglas Fairbanks Fekete Kalóz-ban

tanács elnöke is jóváhagyott és amely a bíróság előtt kihallgatott orvosszakértők véleményét erősítette meg. Beszédének végén védelemnek felmentését kérte.

Dr. Dunca elnök, a bíróság rövid tanácskozása után kihirdette az ítéletet, mely szerint a bíróság felmenti Horváth Sándort a gondatlanságból elkövetett emberölés vádjá alól, azonban az egészségügyi törvények alapján büntőnek mondja ki abban, hogy engedély nélkül fogat húzott és ezért 15 ezer lej pénzbírságra ítéli.

Ugy az ügyész, mint a védő megnyugodtak az ítélet első részében. Az ügyész azonban a pénzbírság súlyosbításáért, a védő pedig a pénzbüntetés enyhítéséért felelkezett.

Felmentettek az emberölés vádjá alól egy kolozsvári fogtechnikus

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék harmadik tanácsa ma délelőtt tárgyalta Horváth Sándor kolozsvári fogtechnikus gondatlanságból elkövetett emberölési ügyét. A tárgyalás iránt nagy arányú érdeklődés nyilvánult meg, úgy hogy délelőtt 11 órakor, amidőn dr. Dunca tanácselnök beszéltette a vádlottat a tárgyalótermet zsúfolásig töltötte meg a közönség.

A vádirat

A tárgyalás megkezdésekor az elnök felolvasta a vádiratot, mely szerint Horváth Sándor fogtechnikus 1927. nyarán egyik kolozsvári fogász rendelőjében kihúzta Izsák Fülöp kereskedelmi alkalmazott fogát, akinek a következő napokban foghúsa annyira meggyesedett, hogy ebből kifolyólag egész szervezete vérmérgezést kapott és néhány nap múlva minden orvosi beavatkozás ellenére meghalt.

A szorosított Izsák Fülöp hozzátartozóinak bünyvadi feljelentése következtében az ügyészség annak idején ellenette Horváth Sándor letartóztatását, de egy heti vizsgálati fogság után szabad lábra bocsátották.

Az orvosszakértők véleménye

A vádirat felolvasása után a bíróság több orvosszakértőt hallgatott ki. Dr. Hosszu, dr. Lengyel és dr. Koleszár orvosszakértők egyöntetűen azon a véleményen voltak, hogy Izsák Fülöp halála

nem Horváth Sándor beavatkozása folytán következett be. Dr. Koleszár, aki annak idején exhumálta a halottat, kijelentette, hogy a Horváth Sándor által kihúzott fog a jobboldali állkapocsban volt, ezzel szemben Izsák Fülöp halálát egy olyan vérfekély idézte elő, amely a baloldali állkapocs feletti foghuzásból indult ki. A vérmérgezést egy belső infekció idézte elő, amelyet a szájbacilusok okoztak s Horváth Sándor fogászati beavatkozása legrosszabb esetben csak elősegíthette ezt a mérgezést, azonban semmiesetre sem okozhatta a haláltokező vérmérgezést.

Baráti szíveségből

Dr. Dunca elnök ezután a vádlottat hallgatta ki. Horváth Sándor kijelentette, hogy az elhunyt Izsák Fülöp neki személyes jóbarátja volt. Midőn a fogászati ambulatóriumban felkereste, csupán baráti szíveségből húzta ki a fogát. A műszereket használat előtt fertőtlenítette, úgy hogy ebből kifolyólag nem állhatott elő vérmérkezés.

A vádlott vallomása után dr. Kernbach törvényszéki orvos felolvasta a törvényszék orvosi jegyzőkönyvét, amely legtöbb pontjában megegyezett az orvosszakértők véleményével. Együttal leszögezte, hogy a foghuzás alkalmával a foghuzás gennyvesedése már megvolt. Horváth Sándor megdöbbenést követelt el, amikor a fogat ennek ellenére kihúzta.

Bireescu ügyész gondatlanságból elkö

„Vagy megkapjuk Viltánát, vagy ne legyen Litvánia”

A lengyel kormány előterjesztette javaslatait Kovnónak

Varsó, január 17. A lapok jelentése szerint a lengyel kormány az egyezkedő tárgyalásokra vonatkozó indítványát a francia vagy angol követ közvetítésével tíz napon belül a kovnoi kormány elé terjesztik.

A lengyel kormány a tárgyalás helyének megválasztását a litván kormány elhatározására bizza.

A lengyel távirati iroda munkatársa beszélgetést folytatott a litván szociáldemokrata párt vezérével, Kairys mérnökkel. A litván szociáldemokrata vezér többek között kijelentette, hogy Litvániának egész közvéleménye követeli a vilnai kérdés elintézését, még pedig abban az értelemben, hogy Viltánat vissza kell adni Litvániának.

Ennek a kérdésnek elintézése az egyetlen előfeltétele a Lengyelországgal való kapcsolatok felvételének. A litván szociáldemokraták taktikája más, mint a többi pártoké. A litván szociáldemo-

krácia sem mond le Viltánról, de azon a nézeten van, hogy a vilnai területnek állami hovatartozóságát népszavazás útján kell eldönteni.

Végezetül kijelentette Kairys, hogy a jelenlegi diktatórikus kormányzat alatt a szociáldemokratáknak nincs módjukban a közvéleményre, esetleg a kormányra hatni. Ha Litvániában normális parlamenti viszonyok uralkodnának, akkor jobb lenne a kilátás a Lengyelországgal való megegyezésre. Attól a jelenlegi litván kormánytól, amely azon az állásponton van, hogy vagy Viltánval legyen egy Litvánia, vagy pedig egyáltalán ne legyen Litvánia, ebben az irányban nem lehet sok jót várni.

Douglas Fairbanks Fekete Kalóz-ban

Az elidegenedés

Írta: Franz Werfel

Fordította: Gaál Gábor

Most még kevésbé álmodik, mint valaha. A cirkuszi zenekar indulóit pl. nagy figyelemmel kíséri. Hallja a tömeg egyre meg egyre felordító, ösztökélő lármáit anélkül azonban, hogy partnere viccei s egyéb cselekedeti elkerülnék a figyelmet. Olvassa a verseny kifüggesztett eredményjelentéseit s emlékeztetnek frissesége fáradság nélkül jegyzi meg a győztesek számait.

Rég tudja, hogy Judith is itt van. Gabrielének nincs semmi oka arra, hogy rejtőzködjön. Egyáltalán nem szégyelli magát, amiatt hogy talált egy lovasot. Unalmas szökecske nem riaszt el me mindenkit. Még Berlinben sem elhagyatott, dacára annak, hogy Erwin nem várt rá a pályaudvaron s árulása által oly mélyen megsértette.

Judith, magasra egyenesedve, a szomszéd páholyban áll.

Gabriele Judith sötét és izgató halálfejet fixirozza. O maga azonban láthatatlan a sögnője előtt. Sötét, — biztos, hogy láthatatlan előtte; mert ellenfele nagyravágyástól megszállt szemekkel a mangóba néz, mely mint egy darab fehér halotti csönd, elkülönül az aréna zsiromgó, forrongó környezetéből. Ennek a fehér halotti csöndnek irigvelt szélein a versenyzők örjögének, mint a szeretők odaadással borulva kerékpárjaik fölé.

A hetes szám — s ezis felismeri Gabriele öccse, Erwin.

Mint sirály kerengés a vizek felett, kering egyre meg egyre, fordulóról-fordulóra a kerékpárosok sűrű csapata köröskörül.

A Hang!

„Minden pár hatnap, hat éjjel nyeregben! A modern emberiség egyik legnagyobb teljesítménye. Hogy sajnálom a régi tornák hőseit!”

Valahol valaki kétségbevonja a verseny ésszerűségét.

A Hang felsattan és lecsap: „De engedje meg! Az érdeklődés és a kereslet nem el? Az elsőrangú existencia semmi!”

Egy ezertorku kiáltás: „Elre tört a hetes!”

S azután: „Előre hetes!”

Gabriele látja, amint Judith meztelen karját magasra emeli s hallja ellenfele fulladt kiáltását is: „Erwin legyőzi mindet!”

Gabrielet azonban a hetesszámú férfi örjítő erőfeszítése hidegen hagyja. Pedig máskor hogy imádkozott istenhez, hogy öccse az élet győztese legyen. Most azonban bucsút vett tőle s így idegen számára a hetesszám. Ehhez a győzelemhez semmi köze. Ez Judith győzelme.

Erwin, vízszintesen zihálva a kerékpáron, elvált a kerékpáros csoporttól. Előnyt szerez. A tomboló hangok porfölegesen emelkednek a magasba.

Dabriele nyugodt.

Ó, mit teszel, te elveszett Erwin! Sohasem védhet már Gabriele téged. Valóban hiszed, hogy Judith téged szereti? Ó csak hajszol és üldöz téged és kiszakítja az életet a testedből...

Recsegő diadal! A zenekar tuszt ad! A falakra revolverlővések ropognak. Ez és

Ez a lelkesedéstől maga körül forog. A hetes szám szinte egy körrel győzi a mezőnyt. Most éri be a mezőny lemaradt tagjait.

Ekkor Gabrielében egy megrázó istenes felismerés árad el:

„Most vagy az utolsó Erwin! Mert az első lesznek az utolsó, mivel minden kör...”

Egy régi kéz simogatja gyöngén Gabriele fejét:

„Az első lesznek az utolsók”.

Istenem hisz' ez Franz Xaver Überberger tisztelendő ur. Gabriele hitoktatója, aki az osztályát bérálta.

Hittanórán, a kövér, öreg ur a saját kérdéseire adandó feleletet mindig megszokta sugni a lányoknak. Még ha egy valami magasabbrangú szemlét tartott, akkor se szégyellte ezt a szokását. Most ismét sug a tanítványának:

„Mindez kis Gabriele Pacher-em homokra van építve”.

A halkszavak ugy látszik felelete egy nehéz kérdésnek a catechizmusból, mert hatásuk alatt elkezd mozdítani a Sport-palota.

A köznéyes paraszti kéz Gabriele homlokán nyugszik:

„Emlékszel még arra, amikor együtt botanizáltunk? Nos, — a hágyeink ide fognak vándorolni. Képzeld, ma a Hohenzollernstrassén keserű gyökeret és ciklamen téptem”.

A régi templom boltzata lebeg a manege felett. Franz Xaver Überberger még mindig suttog:

„A hatnapos verseny” a századok versenye. Hagyd csak küzdeni és bömbölni őket! Utoljára az erős virágok győznek”.

Gabriele a megnyugtató sugó szavair nem néz körül. Mint a jótétemény ugy hat reá, hogy itt titkon egy sokszázéve-

háboru folyik. Nem tudja kitalálni ugyan, hogy miért, de határozottan sejti, hogy az ő ügyéről van szó. Ten, a hozzá hasonló esendes és lassu emberek háborujáról ez eszméletlenülki tumultus ellen. Az utolsók lesznek az elsők. Erwin azonban átpártolt az ellenséghez.

Ez és Ez: „Vége!”

Überberger tisztelendő ur hangja egyre gyengédebb:

De mit mesélek itt összevissza neked kedves Gabriele Pacher? Hisz' te sokkal többet látsz, mint én...”

Tényleg, Gabriele oly sokat lát, hogy szinte alig tud különbséget tenni a litván egyes részletei között. A háberkoszoruzta kerékpárosokat pl. egy magas oltár körül látja ragyogni. A pinecéreke meg templomi zászlókkal látja leve futni. A szennyes lömeg pedig a kijárok felé árad. A tömeg közepe viszont fehérrá barmarháikban barátnót pillantja meg; Mizzi Primbacher, Ursula Höpferl és Franz Hufschmidt. Most se más nyelvenk, mint egykor. A maraga melyen azonban magasszáklától körülvéve sötét tükrével a lansi tó emelkedik.

A Hang, a kis, fekete bajusszal, türelmetlen.

Gabriele, maga-magának suttogva, öreg tanítóját kérdi:

„Most már elég? Leülhetek most? Visszamehetek a padba?”

A hitoktató jóakaratu kimelettel mosolyog a háta mögött:

„Ez alkalommal a tizparancsolat, a: angyali üdvölet és a Miatyánk nem elég. A tanfelügyelő ur a vizsgakérdéseivel még nem kész. Ne félj semmitse Gabriele Pacher! En felek sugni...”

Ez után az e...

Cluj

A kolozsvári Chajes- emlékünnepelely

Dr. Eisler főrabbi emlékbeszéde

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportjának rendezésében vasárnap este impozáns lefolyású emlékünnepelelyt tartottak a zsidó nép nemrég elhunyt nagy fiának, Chajes bécsi főrabbinak emlékére. A Ferdinánd Király-úti zsidó iskola nagytermét zsúfolásig megtöltötte a közönség. Az ünnepélyen elsőnek dr. Fischer József, a Szövetség elnöke szólt fel, aki megindult szavakban vázolta a nagy vesztéselelyt, amely a zsidóságot Chajes főrabbi halálával érte. Ez után felkérte dr. Eisler Mátyás főrabbi az emlékbeszéde megartására.

Dr. Eisler nagyszabású beszédelely bevezetésében közölte, hogy személyes ismeretsége Chajes-szal csak futólagos volt, mert mindössze egyszer hallotta beszélni, mindazonáltal művelelyből és alkotásáiból egy igazi zsidó-nagyságot ismert meg. Majd így folytatta beszédelelyt:

Mózes és Aron

Chajesnek nem kellett volna egy pártvezető egvényiségelely lennie, hogy mindnyájan elismerjük őt a zsidó nép egyik kimagasló fiának, aki időálló aranybetűkkel véste be nevélely a zsidó nép szellemelely és politikai történelelyének márvány-lanára. En, aki pártember nem vagyok, pártérdekelely nem befolyásolt tudatos hódolatlan mondottam róla már chanukai beszédelelyben foglalt megemlékezésében, hogy egymaga egyesítette májában Mózes és Aron kettős hivatásáelely: rabbi és stelely volt, tanítója és szószóloja egy személyben népének. Erre predestinálta őt származása és neveléselely, tehetségelely és tudása, de lelkelely legbelsőbb lényegelely is, a kiapadhatatlan forró szeretetelely, mely-lely népén csüregélelyt.

Az eleven cöfolat

Chajes bécsi főrabbi Galiciából származott, a zsidó nép ama jellegzetes csoportjának köréből, amelyről Bécsnek egy másik rabbija mintegy másfél évtizeddel ezelőlely olyan igazságtalanul általánosító ítéletelelyt mondott, a templomi szószólokról, hogy azt csak annak a népnek felülely ismeretelely és a helytelen utakra tévedt asz-

vességelely Gabrielébe karol s egy ódivatu meghajlással kísérje elely viszi.

„Miért hagyja lögni minden férfi a nadrágtartójáelelyt, na levetkőzik? Azért van ez mert az ember a majomtól származik?”

Hyen világoosan tud Gabriele gondolkozni. Világoosan látja a telefirkált tapétaelelyt a falon, a foszló függönyökelelyt s a lögő piszkos irodái lámpáelelyt a garni-hotel szobáiban. Alatta hideg és nedves lepedő van, ami egész biztosan nincs kimosva hanem csak átvasaláelelyt. Gabriele azonban, a tisztá, ma nem borzad össze a lepedő érintésélelytől, mert jól tudja, hogy minden lélelynek százezer teste van. Hogy óvja meg az ember ezt a százezer testet mind a piszoktól!

A Hang a kis fekete bajusszal, hizeleg: „Te egy drágaság vagy! Olyan nagy szerű az, hogy megismertelelyt!”

Gabriele nem rázkodik össze. Az idegen, idegen Hang folytatja: „Egvállalán nem vagy kíváncsi a nevemre?”

Miféle névre? Az áthatóan dohány-szagu lélelyzet közelelydik. A Hang férfi része teste egyik részéhelely szorul.

Gabriele nem érez semmit. Nem tud semmiről. A kis Erwinke ágya szélélelyn ül...

A gyermek felébred, hunyorog és elfintorítja arcokójáelelyt:

„Mami visszajössz hamar?”

„De hiszen én itt vagyok, veled!”

„Nem, te nem vagy itt, mami!”

„Légy csak nyugodt!... Jó voltál?”

„Nem, Mami, — sirtam. Rossz voltam!”

„Miért?”

„Mert nem voltál itthon. Nem akartam enni!”

„Hordod a trikót az inged alatt, ahogy

szimulációs gondolkodás teszi érthetővé. De milyen különös végzése a sorsnak, hogy nem sokkal azután Chajes Bécs főrabbiájáelely hivatván meg, egyéniségelely és működésélelyt egyaránt fényesen rácafolhatott ama elely elfogultságból fakadó ítélelyre Chajes, igaz, virága volt a galíciai zsidó földnek, de virág nem teremhet szikes földben, hanem csak termékeny talajban, amely alkalmas nézve növényzet természetésére.

Igaz, a galíciai zsidók átlagos kulturális és erkölcsi színvonala nem valami magasrendű, de hogy egyéneiben magasan az átlagos színvonal fölé emelkedni képes, amint azt Chajes mellett még sok más kiváló galíciai zsidó példája bizonyítja, mégis csak arra mutat, hogy ez az emberfajta nagyobb teljesítményekre hivatott és képes, mint azt az évszázados elnyomás és üldözés folytan megnyomortított állapotelely mellett várni lehetne. A galíciai származású Chajes ezért nöhetett meg azzá a pompás emberpéldánnyá, k diszere vált a zsidó tudományok és a zsidó népnek. Sőt épen galíciai szülőföldjében gyökereznek mindazok a kiváló szellemelely tulajdonai, amelyeknek állandó fejlesztésélelyt nagy emberré válhatott.

Chajes, a talmudtudós

Mindenekelőlelyt szülőföldjén, hol az ugyszólván a levegőben van, szerezte nagy talmudi eseménye elely vallástudományi ismeretelelyt, amelyek nemcsak a zsidó teológusnak, a rabbinak, elengedhetetlen kelléke, hanem a zsidó nép minden fiának, aki népelely lekélelyt és sajátos észjárásáelelyt teljesen megérteni akarja, azért, hogy eredményes munkáelelyt végezhesselely érdekében Talmudi tanulmányain élelyedet elméje aztán könnyűvé tette neki a nyugat-európai értelelyben vett zsidó tudomány sokféle elágazó útjain való eligazodást, amelynek köszönhetőlelyt egybeek közt Chajes mélyreható biblia-magyarázó kutatásáelelyt.

Ezeknek eredménye a Zsolotárkönyvhő: irt héber nyelvű kommentárja, mely az odesszai David Kahana szerkesztésében megjelent exegetikai művek sorsában látott napvilágot. Tudós hírneve e munkájával meg volt alapítva és fiatal korában

a tántinak mondtam? Most novemberben mindig fel kell venned...”

Az anya tapogató kézzel meggyőződik, hogy tényleg teljesítették-e parancsáelelyt. A gyerek elkezd sírni:

„Miért sírsz Erwinke?”

„Mami én úgy félek, hogy te soha többé nem jössz vissza!”

„Aludj Erwinke! Visszajövök mindjárt amint tudom, hogy hogy hívják!”

Most a sötétben a Hang a kis fekete bajusszal, már csupán egy horkoló lélelyzet, Gabriele lassan felül az ágyban. Fígyel és remeg:

„Hogy hívják magáelelyt?”

Semmi válasz! Az idegen lélelyzet megy a maga útján. Gabrielélelyt kalapáló szive ide-oda rázza:

„Hogy hívják magáelelyt?”

A lélelyzet megtörik s a vastag és zsiros nyelv cuppan és esámesog. És most! Ez azonban már nem az idegen Hang, hanem egy elmetszett, a rajtakapás szögyenétől megszakadt hang, mely az éber álom alól érthetetlen dolgokat gügyög.

Gabriele üldözöttként ugrik ki az ágyból:

„Hogy hívják magáelelyt?”

A hang vissza hörgi:

„August!”

Gabriele iszonyu kiáltásával egy időben felhasogat a fény.

A halott hánykolódik. Az ágyban azonban csak félig van. Nagy, fekete földgöngyök hullnak a takaróra. Elrohadt deszkaszálak fekszenek keresztben a csipkesszegélyű szemfödő fölélelyt, sötét lomb fedí a fejparnáelelyt s egy koszoru drótváza lélelyt le oldalt. A halott hiába kísérel meg kiszabadítani magáelelyt a sír öleléselelyből. Erőlökő tagjain rongyokba lebeg a frakköltöny. Hörgő.

Folyt. köv.

került a firenzei rabbiszeminárium bibliatudományi tanszékebe, amelyet kiváló honfitársa, H. Margulies ottani főrabbi alapított s vezetett s amelynek később Romába helyezték át. A két galíciai zsidó egyesült munkájával évszázados letargiájából ébresztette fel az olaszországi zsidó nép szunnyadó szellemelelyt s valóságos renaissance korát nyitotta meg abban az országban, ahol a zsidó tudomány és a zsidó élelyt korábban a virágzás magas fokán állott, de idők során onnan lehanyatlott. A fiatal Chajes nemcsak a magántanára lett a firenzei egyetemnek s e magas tudományos állás diszével felruházva terjesztette széles körben a zsidó tudomány ismeretelelyt.

Az olaszországi évek

Olaszországban fájdalommal látta az egykor a zsidó kultúra falanxának élelyt menetelő olaszországi zsidók szomorú elernyedését és már-már elmerülését az őket testvéreként magukhoz ölelely olasz néphelely való teljes asszimilációban. A galíciai gheffó fiának, a nagy talmudtudós elődök unokájának tűrhetetlen volt a tudat, hogy népének a multban nagy hivatást teljesítő e csoportja végleg elvesszen a zsidóságra nézve. És mivel könnyen rájött arra, hogy ez állapotok megváltoztatásához a tudomány eszközei egymagukban nem elegendők, hanem szükség van a politikai nevelő munka gyakorlatos eszközeire is, nem habozott a Herzl-féle cionizmus mellé állani, amelynek szölgálatában azóta sem szünet meg fáradni. Egyévelelyt ugyan még nem lépett előtérbe, még csak magvetésre szoritkozott az olaszországi zsidók körében s tartózkodó volt még trüszti főrabbi korában is, ahol idejének javarészt még mindig tudományos munkásságának szentelte.

Chajes Bécsben

Midőn 1918-ban Bécsbe került, még nem is nagyon tudták róla, hogy cionista. De anélkül inkább tudta ő maga, hogy most van a maga megillető helyén, ahol kellő rezonantiára fog találni az ő nemzetmentő törekvéselelyt annak a nagyszámu keleti zsidónak révén, akik Galícia és Bukovina háboruban feldúlt zsidóvárosáiból tömegesen plántálódtak át a középeurópai nagy metropolisba. Elsősorban ezekért a zsidó tömegekért akart dolgozni Chajes, akiket eltérő viselelytük, nyelvük és bizonybizony sok kifogás alá eső üzérkedésük miatt nagy ellenérzéssel látott városának falai között Bécsnek nemcsak keserűségelelyt, hanem autohton zsidó lakosága is. Ezeknek a szerencsétleneknek kedvéért mondtott le mindjárt kezdettől fogva az új főrabbi ritka önzetlenséggel minden, külön jövedelemlelyt járó funkció végzéséről, mert az ő nyomorúságukon akart időrelőlelyt erőfeszítéssel segíteni, de nemcsak rajtuk esett meg könyörülő szive hanem egész zsidó népén, amelynek tragikus sorsáelelyt mindenhap újra látta beteljesedni az üzött vadként ideoda kergetett zsidó menekültekben.

Chajes a cionista

Itt mutatkozott meg mindjárt egész emberlelyt és zsidó nagy mivoltában Chajes és most már mindenki megtudta róla, hogy lelkes cionista, hogy a zsidó nép ujjaélelytéselelyt és Palesztina ujraépülése eszméjelelytnek elszálett harcosa. Ez a felismerés valószínűleg sok keserűség írtársa lett Chajes számára. Ugyan nagyon közel nem merészkedtek hozzá tamadélelyt, mert egvényiségelelyt varázsa és tudományos tekintélelyt már akkor is tisztelettel parancsolt mindenkinek. De a cionizmus térfoglalásáelelyt párhuzamosan kitörő viszályok a bécsi hitközségben bizonyára fájdalommal illelyt szívelelyt. Törekvésében mégsem lankadt, munkájával mégsem hagyott fel s fokozatosan vált a zsidó nemzeti mozgalom egyik világszerte elismert vezető erősségélelyt. Mindinkább feltűnést keltelelyt a kongresszusokon, tagjáelelyt, majd elnökélelyt lett az actionscomitének, tagja a jeruzsálemi héber egyetem kuratóriumának, szóloka az Amerikát járó propaganda-küldöttségnek. Egy időben szinte minden szála a cionista mozgalomnak az ő kezében futott össze, ő volt a tömegek reményéselelyt, vigasza és egész bizalmának letételelytéselelyt. És nem is csalódott benne senki: segítőkészsége

határt egyáltalán nem ismert, de nemcsak kiesinyes egyéni jótékonyággal bajlódott, hanem szociális alapokra helyezte tevékenységélelyt, jóléti intézkedéselelyt létesítélelyt és minden emberbaráti akcióban ott volt a keze és rajta volt a szeme és vele volt a szíve.

Chajes az író

„Hogy pedig Chajes, a kiváló héber író, egész odaadással dolgozott a szent nyelv ujjaélelytéselelyt és terjesztéselelyt a galuth zsidóságában, azt alig kell mondánunk. De fel kell említeni, hogy ő alapította Bécsben a héber pedagógiumot, amelynek mintájára másutt is hasonló intézetek létesültek azzal a céllal, hogy héber nyelvű iskolák számára tanáremélyt-zetet képezzenek ki. A növendékek itt is egnyagobb részt keleti zsidók. Maga is tanított a pedagógiumban és tanítás közben nevelte a jövendő tanítószágot a nép szölgálatára, amelyel annyira szeretett. Tudtommal ő volt alapítója a bécsi zsidó középiskolának is. A jeruzsálemi héber egyetem kiválképelelyt tárgya volt szerető gondoskodásának: ha valaki, úgy ő tudta értékelni annak jelentőségélelyt az egész zsidó nép számára. Mert természetesen nem tudott elképzelni mást, mint héber nyelvű zsidó nemzetélelyt és csak olyant, mely a kulturális fejlődés magas fokán áll és még magasabb eszesai felé törekszik. Ebben egészen Achad Haam nyomdokaiban haladt.

Chajes a szónok

Népe iránti forró szeretetelelyt fűtötte minden cselekedetelelyt és minden beszédelelyt. Templomi szónoklatai meglepő módon tértek el tartalomra és formára a szokottól. Már bécsi székfoglaló beszédelelyt (1918. aug. 3.) és az is, melyet én hallottam, nem a szoros értelelyben vett vallási kérdéselelyt foglalkozott, amelyek inkább az egvény életélelyt és lelki élményeilelyt illelyt, hanem az egyetemes zsidó nép kollektiv problémáelelyt fejtegette: beszédelelyt inkább történelelytfilozófiai értekezések, semmint a szokásos „egyházi” beszédelelyt vagy prédikációk. Szembeszólokelelyt voása beszédelelytnek az is, hogy semmi héber nyelvű idézet ninesen bennelelyt. Talán mivel a lelkek gondozásáelelyt az egvényekkel való szembenállás feladatának tartotta, a héber nyelvet pedig nem sahlázzának kivárta alkalmazni, hanem — az eljövendő időkben — közérthető előadási nyelvnek. Lászat szerint nyugodtan, emótió nélkül beszélelyt: ha hatni akart, az elmére, nem a szívre akart hatni. Mégis ellenállhatatlan volt beszédelelytnek hatása különösen akkor, midőn népgyülekelelyt állott szóloása, hogy tiltakozzék a zsidóságon elkövetett igazságtalanságok ellen, hogy elsrassa a pogromok áldozatailelyt, hogy elégtételelyt követeljen megbántott népének.

Ha Chajes megélelyt volt...

Duplán fájdalmas azért korai elhunytá különösen nekünk, akik ép a közelmúlt hetekben szenvedtünk el oly irtozatos megbántást: mint emelte volna fel Chajes messzire hallhatóan tiltakozó szaváelelyt, mint bélyegezte volna meg hasáelelyt kiáltással az istenkélelytömlő teteket, mint követelt volna elégtételelyt a megsértett Tórának a művelt világtól és indította volna részvétre és segítő készségre irántunk zsidó testvéreink szívelelyt. Befejezésül Eisler főrabbi megindító szavakkal méltatta a gyászt és a pótolhatatlan vesztéselelyt, amely Chajes elhalálozásáelelyt az egész világ zsidóságáelelyt érte. A közönség mindvégig mély megindultsággal hallgatta dr. Eisler főrabbi költői szépségű emlékbeszédelelyt.

Ezután ismét dr. Fischer József emlékedett szóloásra és megköszönte Eisler főrabbinak megindító és tanulságos előadásáelelyt. Majd megemlékezett a cionizmus másik, nemrég elhunyt vezető egvényiségelelytől, Wladimir Tiomkinről, aki hosszú éveken át volt az oroszországi zsidó nemzeti mozgalom egyik legkiválóbb vezéralakja. Tiomkin tragikus körülmények között, párisi emigrációban élte utolsó napjait.

A Zsidó Nemzeti Szövetség előadás-sorozatának legközelelybi előadója dr. Kohn Hilel lesz, aki szombaton este fog felolvadni.

Hirdessen az Uj Keletben

Szerda, 18
Va
külfö
ból k

Izgatott

(Bucuresti)
Uj Kelet tudósítójától
délutáni szölgálati paraszti nyilatkozata terelők
hogy a koráelelyt a külfölelytől sokból kifókát tartóztá vádoltak párossz vért s az ilyen t nem lehet t

Kolozs-
tus-
ad

Cluj-Kolozs-
tet tudósítójától
helyisélelyt be-
kölelyt háza-
kok szölgálatára
sára bírók
fektáelelyt

Az érvény-
és letételelyt
ellen-érdekelelyt
tartozék ep-
ment a több
donosa kiza-
leegyezéselelyt
nukat képez-
teket.

A rendőrp-
intézet a ke-
iratában elr-
viselőlelyt fekte-
minden olya-
helyisérekelelyt
teket üznek,
esetben, am

Az
fon-
Minden
zetéselelyt

Cluj-Kolozs-
tet tudósítójától
parlamentá-
ruló törvény-
sabb érdekelelyt
lamszámvite-
előlelyt számv-
nemesak a r-
okot, hanem
fóytán elszá-
lyek súlyos-
nak. Ennélelyt
lás alatt áll-
lenőrzés me-
a tekintetben

a javaslat
zelelyt m

amennyiben
lenőrzésének
nem azonos
fontosabb u-
teri felelőssé-
személyi fel-
nek, akinek

A minisz-
a javaslat k

Vajda szerint rossz vért szül külföldön, hogy a diákszavargásokból kifolyólag zsidókat és magyarokat tartóztattak le

Igazított atmoszférában folyik a jasi templomromboló diákok bünpörének tárgyalása

(Bucuresli-Bukarest, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Lupta” ma délutáni számában Vajda Sándor nemzeti párttag vezérnek felülmúlhatatlan nyilatkozata jelent meg. A volt miniszterelnök nyilatkozatában leszögezte, hogy a kormány nevétségessé teszi magát a külföld előtt, hogy a diákszavargásokból kifolyólag magyarokat és zsidókat tartóztattak le és ezeket állította a vádlottak padjára. Ez az eljárás csak rossz vért szülhet a külföldön, amelyet az ilyen bizantínus intézkedésekkel nem lehet tévútra vezetni.

Bukarest, január 17. Jasi-i jelentés szerint, a jasi-i törvényszék megkezdte ama diákok bünpörének tárgyalását, akik a Pecurariu ucai templom lerombolásával vannak vádolva.

A ma délutáni tárgyalás a tanúk kihallgatásával telt el. A monstre perben mintegy nyolcvan tanut hallgattak ki eddig, akik csaknem valamennyien a vádat igazolták. A rendőrség és a csendőrség nagy készültséget vonultatott fel az üccakon, hogy a rendezvényt megakadályozza. A tárgyalás igazított atmoszférában folyik tovább.

Kolozsvár rendőrprefektusa szigorú rendeletet adott ki a hazárdjáték ellen

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár nyilvános helyiségekben az utóbbi időben elharcolt hazárd kártya- és szerencsejátékok szigorú intézkedések fogantatására bírák Mihail alezredes rendőrprefektus által.

Az érvényben levő szabályrendeletek és intézkedések szerint a kártyajátékok elleni harcra a rendőrség hatáskörébe tartozik ezen ezért a kávéházak, valamint a többi nyilvános helyiségek tulajdonosa kizárólag a rendőrprefektura beleegyezésével engedélyezhetik a tulajdonukat képező helyiségekben a kártyajátékokat.

A rendőrprefektus szigorú átiratokat intézett a kerületi kapitányságokhoz. Átiratában elrendeli, hogy a rendőrszolgálati tisztviselők tekintsenek fel jegyzőkönyvet minden olyan esetben, amikor nyilvános helyiségekben engedély nélkül kártyajátékokat üzemeltetnek, valamint minden olyan esetben, amikor a meglévő engedély

alapján a tiltott szerencsejátékok és hazárdkártyázást lepleznek le. A fellelt jegyzőkönyveket a rendőrszolgálatok személyesen kötelesek benyújtani a rendőrprefektushoz, ahol szóbelileg is beszámolnak a jegyzőkönyvbe fellelt adatokról.

A rendőrprefektus ezenkívül felhívja a rendőrszolgálati tisztviselőket arra, hogy nagyobb figyelmet tanúsítsanak a kolozsvári nyilvános helyiségekben lévő viszonyokról, elsősorban az erkölcsrendészet szabályait tartva szem előtt.

A rendőrprefektus szigorú retorziókat helyez kilátásba mindazon kávéház és lokáltulajdonosokkal szemben, akik a szerencsejátékokra vonatkozó rendelkezéseket nem tartják be, vagy akiknek helyiségeiben immerális tényeket állapítanak meg, így többek között azzal fenyegeti meg a rendelet ellen vétőket, hogy a pénzügyigazgatóságnál intervenálni fog iparengedélyük bevónása végett.

Az új számviteli törvény fontosabb rendelkezései

Minden miniszter anyagilag felelős lesz az összes kifizetésekért. Fontos változások a hatósági árlejtések körül

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A rövidesen megnyíló parlamenti ülésszakban tárgyalásra kerülő törvényjavaslatok közül általánosan érdeklődésre tarthat számot az államszámviteli javaslat. A még háborúelőtti számviteli törvény módosítására nemcsak a megváltozott viszonyok adtak okot, hanem a meglazult ellenőrzés folytán elszaporodott visszaélések is, melyek súlyos károkat okoztak az államnak. Ennélfogva érthető, hogy a tárgyalás alatt álló javaslat elsősorban az ellenőrzés megszigorítását célozza. Ebben a tekintetben

A javaslat alapelvei az erős közlekedést mutat a magyar számviteli törvényhez,

amennyiben az állami pénzügyi kezelés ellenőrzésének technikai megoldását majdnem azonos elvek irányítják. A két legfontosabb újítás ezen a téren a miniszteri felelősség pontos körvonalazása és személyi felelőssége minden tisztviselőnek, akinek kezére állami pénzt bízunk.

A miniszteri felelősség ügye
A miniszteri felelősség szempontjából a javaslat kimondja, hogy a rendes és

rendkívüli költségvetésben előre nem látott kiadások tekintetében csak maga a szakminiszter adhat ki fizetési rendeltetést, vagy pedig az általa felhatalmazott első államtitkár, akiért szintén teljes anyagi és büntetőjogi felelősséggel tartozik.

Alsóbbrendű tisztviselők, akik pénzügyi kezelésre és kiutalásra jogosultak, ilyen állást csak akkor kaphatnak, ha 2-3 évi teljes fizetésük összegével egyenlő kauciót tudnak letenni.

Nagyon érdekes és indokolt újítás az is, hogy az új számviteli törvény kötelezővé teszi minden egyes hivatal részére, hogy súlyos szankciók terhe alatt minden munkát idejében elintézni. A részletes felsorolt szigorú fejelelmi eszközök alkalmazása azért szükséges, mert jelenleg az a helyzet, hogy a számviteli széknel még nyolc-tíz ére visszamenőleg is vannak restanciák. Általánosan ismert tény például, hogy

a háború befejezése óta Romániának még egyetlen költségvetése sincs lezárva, ami egyik legtöbb akadály volt az eddigi költségvetéstartások

sikeres befejezésének.

A külföldnek ugyanis nem elegendő garancia az, hogy az állam tekintélyes konkrét vagyonnal rendelkezik, mert komolyabb biztosítékot jelent a kiegyensúlyozott költségvetés. De nagyon fontos a költségvetés pontos lezárása abból a szempontból is, hogy ezáltal az esetleges visszaélésekre idejekorán rá lehet jönni, míg ma az a helyzet, hogy a nyolc-tíz évvel ezelőtti költségvetések terhére elkövetett visszaélések tettesei részben külföldre távoztak, részben meg is haltak és így nem lehet őket felelősre vonni.

Uj rend az árlejtéseknél

A nagyközönséget, elsősorban pedig a kereskedők és iparvállalatokat az új számviteli törvénynek azon rendelkezései fogják érdekelni, amelyek az állami, illetve hatósági árverések és árlejtések megtartására vonatkoznak. Ebben a tekintetben igen fontos újításokat tartalmaz a törvénytervezet. A javaslat mindenekelőtt kötelezővé teszi minden egyes közhatalom részére, hogy idejekorán előre elkészítsék a következő költségvetési évre szóló természetbeni anyagszükséglet előirányzatát. Ezeket az előirányzatokat az illetékes szakminisztériumok centralizálják és az így összegyűjtött adatok alapján készítik tárcáik költségvetését. Ezzel eszdevidőre a pénzügyminisztérium előirányzatot készít az államkincstár előrelátható bevételeiről és ezekhez viszonyítva állapítja meg azután véglegesen az egyes minisztériumok költségvetését.

Előleg az állami szállításokra

Minden árlejtést és árverést előzetesen kell minden hatóságnak jóváhagyatnia. Ezáltal az árlejtéseken résztvevők nem lesznek kitéve sokszor hónapokig tartó bizonytalanságnak

és az állam által esetleg el nem fogadott anyagot más úton hamarabb tudják értékesíteni.

Összebarátkoztam Vince Zoltánnal, aki nem tudja, hogy hány lopást követett el életében és gorombáskodni szokott az ujságírókkal

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A rendőrség bünyügyi osztályának szobáiban ma a kolozsvári hatóságok egy régi ismerőse állt egykedvűen a hivatalos közegek előtt. Az arcán egykedvűség mondhatnánk megszokottság tükröződött vissza, nem nagyon érdekli az egész ügy, annyira ismeri már a rendőrségi személyeket, hogy kis megerőltetéssel valamennyiük nevét el tudná soorlni. Melegen érdeklődik néhány elbocsájtott rendőrkormányzó iránt.

— Chifor urat felfüggesztették? Kár, mert nagyon becsületes, jó ember volt szegény...

Vince Zoltán, többszörösen körözött és többszörösen fegyházbírságot törvényszerűen elvért, annál is inkább, mert Moholeanu, a bünyügyi osztály irodafőnöke erősen biztatja erre.

— Beszélgethetsz Vince komám, ez az ur jóember, csak hírnevet csinál neked az országban...

Vince Zoltán vállat von és gorombáskodik.

— Nem az első ujságíró ez ur, akivel én beszélgettem. Kegyet még hátulgom-bolós gyerek volt, mikor engem először letartóztattak...

Hangos nevetés támad rovásomra, én pedig leparolázok Vincével.

— Nem baj Vince bátyám, majd magával alapítom meg a hírnevem. Hát mondja öreg...

— Nem vagyok én öreg — szakit félbe — alig negyven éves...
— De öreg tolvaj — felelem és várom, hogy újra rámkibájljon az erdélyi tolvajok koronázatlan fejedelme.
— A mán igaz hagyja helyben Vince, várakozásom ellenére. — Már nagyon régtől kezdve.

tékesíteni. Annak érdekében, hogy ezeken az árlejtéseken kevésbé tökéletes cégek is résztvehessenek, az új számviteli törvény lehetővé teszi, hogy bizonyos esetekben megfelelő garancia mellett ezek a cégek előlegel kapjanak a vállalt szállítások lebonyolítási kvótájának arányában. Az erre a kedvezményre igényt nem tartó vállalatok által perktuált szállításokat a törvény szerint meghatározott időn belül feltétlenül ki kell fizetni.

Késedelem esetén az ajánlattevők kamatoztatásai és kártérítési igényeivel élhetnek az állam ellen.

Még egy igen fontos újítás a törvényjavaslatnak az, hogy az ajánlatok benyújtásakor letétbe helyezendő kauciók összegét lényegesen leszűkíti.

Ami a régi rendszerben maradt

A javaslat eredeti tendenciája az volt, hogy az államcsepezt természetbeni szükségleteinek fedezését decentralizálják és az egyes hatóságok nagyobb összegű szükségletek fedezésére kapjanak puvoárt, de mert ennek az elvnek gyakorlati kereshetlensége elé nehézségek támadhatnak ezen a téren megmarad a régi rendszer. Nem változtat az új törvényjavaslat azon a káros elven sem, hogy az állam részére történő szállítások értékéből, azok kifizetésekor, a pénzügyigazgatóságok továbbra is

le fogják vonni az ajánlattevő felől a kincstárral szemben fennálló tartozásait, még abban az esetben is, ha ezek az adóterhek még nem is esedékesek.

Késztelen, hogy az új törvényjavaslatnak ez a lecsökkentése pontja, mert ennek alapján az állammal szerződő fél hátrányos helyzetben van és nagyobb pontosságra van kötelezve, mint maga az állam. Lehetséges azonban, hogy a különböző bizottsági tárgyalásokon, vagy pedig a parlamentben ezt a rendelkezést ki fogják küszöbölni a javaslatból.

— Hány lopást követett el Vince bátyám?

— Hát azt bizony nem tudom megmondani. Sokat kérem. Ütem is érte eleget. Egyszer huszonegy lopást bizonyítottak rám és ötlet érte egy egész esztendő.

— Hát a börtönt szereti-e?

— A kutya... De azért néha... Különösen télen, amikor hideg van...

Moholeanu komisszár megveregeti a delikvens vállát.

— Emlékszel-e Vince komám? Ezelőtt két évvel...

— Pofonvert a főnök ur — emlékszik vissza kétségesen — mert rá akartam gyujtani egy cigarettára...

Moholeanu kedélyesen viccelődik.

— Régi jó ismerősök vagyunk mi ám...

— Aztán mondja — kérdezzük — mi volt maga azelőtt?

— Cipész kérem. A Fellegvári uton volt műhelyem. Aztán nem volt munkám...

A régi nóta. Az egyik tisztviselő azonban félbeszakítja a beszélgetést és Vince tudomására adja, hogy itt vannak a rendőrök, akik átkísérik az ügyesség fogházába. Melegen elbucsztam Vince Zoltántól. Kár érte, mert rokonszeres ember...

VILÁGNAKAS ZONGORÁK
engros árban részletre is, 5 év garanciával
STERNBERG - BRADCA
Regele Ferdinánd

ismert, de nem...
jótékony...
Chajes az író...
a kiváló héber író...
Chajes a szónok...
szöveg...
Kétetben

Titkos morfinista klub tagja volt Magalea képviselő öngyilkos felesége

A bukaresti hatóságok hadjáratot indítottak a kábítószerek csempészete ellen

(Bukaresti-Bukarest, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beszámolt már az Uj Kelet arról, hogy Magalea Babita asszony egy, a fővárosban általánosan ismert, jönevű ügyvéd és volt parlamenti képviselő felesége a bukaresti Palace Athene szállodában öngyilkosságot követett el. A reádkívül szép és a bukaresti társaságokban mindenütt szívesen látott urinő öngyilkossága legnagyobb szenzációja ma a fővárosnak. Az öngyilkosság körüli óriási érdeklődést különösen az a körülmény fokozza fel, hogy Magalea asszony szenvedélyes morfinista volt és egy titkos morfinista klub egyik gyakori látogatója. Az uriaszony öngyilkossága újra a bukaresti közvélemény szőnyegére dobta a kábítószerek elleni kormányakciónak kérdését, amely különösen az Averescu-kormány alatt jutott már megoldást ígérő stádiumba.

Titkos ügynökségek terjesztik a kábítószereket

Köztudomású, hogy Lupas volt egészségügyi miniszter annak idején vizsgálatot indított a kábítószerek csempészei ellen. A vizsgálat eredménye egy terjedelmes aktacsomó összeállítása lett, amelyben részletesen számoltak be a kábítószerek elterjedésének és beszerzési módjának körülményeiről. A vizsgálat szerint a kábítószereket Romániába drogériák és gyógyszerárak terjesztik, amelyek orvosi recept alapján az abban előírt mennyiségben, törvénytábla áron adják el azokat. Természetesen az eladások körül mindennaposak a visszaélések, egyrészt azért, mert a morfinista egy orvosbarátjától könnyen szerezhethet magának receptet a kábítószerek megszerzésére, másrészt pedig vannak orvosok, akik mesterségszerűen üzik azt, hogy busás díjazás ellenében bárkinek hamis receptet állítsanak ki. Ehhez járul még az eddig még fel nem kutató titkos ügynökségek nagy tömege, amelyek a külföldi cégektől tizeszeres áron szerzik be a kábítószereket és azokat a maguk hasznát is hozzászámítva, minden orvosi recept által előadott komplikáció nélkül juttatják el azokhoz, akiket beteges szenvedélyük a kábítószerekhez hajszolják.

A morium áldozatai

Az évek óta folyó titkos és nyilvános kábítószervadás a fővárosban eddig számos áldozatot követelt. Bukarest közönségének élénk emlékezetében van még Grosz Károly drogurista, aki szenvedélyes morfinista volt. A mérgező kábítószerek az évek során teljesen felemésztették Grosz Károly idegeit, aki egyszer önkivületi állapotában hatalmas adag moriumot vett be és az ezt követő deliriumban második emeleti lakásának ablakából az uccára ugrott. Egy bukaresti orvos fiatal felesége kettős adag moriummal mérgezte meg magát annak idején, a moriumot orvosi recept alapján gyógyszerárban vásárolta be. Akin, az európaszerte ismert szellemes szélhámos és asszonycsaló, börtönében csak úgy tudott megmaradni, ha naponként megkapta az ő rendes adag moriumát. Hasonlóképpen történt egy lopásért letartóztatott félvilági nő esetében, akivel annak idején Románia egyik tekintélyes

mindennap dupla adag moriumot vett be, hogy a börtönben is hódoljon beteges és idegpusztító szenvedélyének. Számítlan azonban azoknak a száma, akik erős morium injekciókkal vetnek véget életüknek és mindennaposak, a morium által előidézett véletlen szerencsétlenségek is.

Három napon belül dől el az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. sorsa

Gróf Wass Béla és Weinrich Károly nem hajlandók áldozatot hozni sem a bank, sem a betétesek érdekében. A bankközi értekezlet eredményei

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délután Jonecsu Gheorghe, a Banca Nationala kolozsvári fiókjának igazgatója újabb értekezletre hívta össze a pénzügyeztetek vezetőit az Egyesült Közgazdasági Jelzálogbank Rt. ügyében. Az értekezleten Georgescu Alexandru igazgató, a Banca Christovononi kolozsvári fiókjának vezetője részletes indoklás kíséretében előterjesztette az általa kidolgozott és az Uj Keletben részletesen ismertett szanalási tervezetet. A tervezet, amely a betétesek és hitelezők szempontjából is eddig még a legkedvezőbb kártalanítási lehetőséget jelenti, a bankok vezetői egyhangulag magukévá tették.

Ezen az alapon az akcióban résztvevő pénzügyeztetek

felszólították az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank igazgatóságát, hogy az általa felajánlott 10 millió lejt helyezze letélbe a Banca Nationalánál.

mert amíg ez meg nem történik, további tárgyalásoknak nincs helye. A fizetési nehézségek közé jutott intézet képviselői a többi bankok által elfogadott tervezettel szemben azt a javaslatot tették, hogy csak 8 millió lejt fordítsanak a felajánlott összegből a deficit fedezésére, míg a fennmaradó 2 millió lejt ellenében részvényeket kapjanak a likvidálásra megalkotandó új pénzügyeztetnél. Ezzel kapcsolatban egy másik javaslatot is terjesztettek elő a bank megbízottai, amely szerint az eredeti szanalási tervezetben megállapított összeszerű kvóták helyett

a betétesek és hitelezők egyformán 50 százalékos kielégülést kapjanak, azonkivül pedig az 50 ezer lejnél nagyobb összeggel érdekelt hitelezők követeléseik 5 százaléka erejéig szintén megkapják a részvételt az új intézetben.

A bankközi értekezlet azonban ragaszkodott ahhoz, hogy az Egyesült Közgazdasági Jelzálogbank Rt. igazgatósága 10 millióval járuljon hozzá a veszteség fedezésére és ezt az összeget 33 százalékgig készpénzben, 67 százalékgig pedig garanciaváltókban a legsürgősebben rendelkezésre álló készpénzben kell megvalósítani, mert minden késlekedés veszélyeztetni a szanalás lehetőségét. Az igazgatóság megbízottai hosszas vita után kijelentették, hogy három napon belül ennek a feltételnek eleget fognak tenni.

A bankközi értekezletől kiszivárgott hírek közül nagy feltűnést keltett különösen a magyar betétesek körében, az az információ, hogy

gróf Wass Béla dús gazdag földbirtokos, habár résztvett az igazgatóság ülésén és ő is hozzájárult a szamosújvári Mercur Rt. részére törvénytelenül horribilis hitelnyújtásokhoz, amelyek a bank krízisével előidéztek, a legridegebben elzárkózik attól, hogy részt vállaljon annak a 10 millió lejnél az összehozásában, amely

miniszterét kompromittálták. Ez a nő Uj letartóztatások várhatók

A fiatal urinőnek, Magalia asszonynak öngyilkossága újra felelevenítette ezt a kérdést. A szerencsétlen 19 éves fiatal asszony, aki 15 éves korában ment férjhez, már kész akart válni férjétől és boldogtalan házassága elől menekült a kábítószerek álombarátság varázsába. A nyomozás kiderítette, hogy öngyilkossága előtt is nagy adag moriumot vett be és tettét a méregokozta deliriumban követte el. A hatóságok titkos nyomozást indítottak meg, hogy az előkelő társaságokban divatos rejtekhelyeket leleplezzék. A nyomozásnak előreláthatólag szenzációs eredményei lesznek, mert a főváros legmagasabb köreiből hódolnak leginkább a kábítószerek gyönyörűségének.

Három napon belül dől el az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. sorsa

Gróf Wass Béla és Weinrich Károly nem hajlandók áldozatot hozni sem a bank, sem a betétesek érdekében. A bankközi értekezlet eredményei

(Cluj-Kolozsvár, január 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délután Jonecsu Gheorghe, a Banca Nationala kolozsvári fiókjának igazgatója újabb értekezletre hívta össze a pénzügyeztetek vezetőit az Egyesült Közgazdasági Jelzálogbank Rt. ügyében. Az értekezleten Georgescu Alexandru igazgató, a Banca Christovononi kolozsvári fiókjának vezetője részletes indoklás kíséretében előterjesztette az általa kidolgozott és az Uj Keletben részletesen ismertett szanalási tervezetet. A tervezet, amely a betétesek és hitelezők szempontjából is eddig még a legkedvezőbb kártalanítási lehetőséget jelenti, a bankok vezetői egyhangulag magukévá tették.

Ezen az alapon az akcióban résztvevő pénzügyeztetek

felszólították az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank igazgatóságát, hogy az általa felajánlott 10 millió lejt helyezze letélbe a Banca Nationalánál.

mert amíg ez meg nem történik, további tárgyalásoknak nincs helye. A fizetési nehézségek közé jutott intézet képviselői a többi bankok által elfogadott tervezettel szemben azt a javaslatot tették, hogy csak 8 millió lejt fordítsanak a felajánlott összegből a deficit fedezésére, míg a fennmaradó 2 millió lejt ellenében részvényeket kapjanak a likvidálásra megalkotandó új pénzügyeztetnél. Ezzel kapcsolatban egy másik javaslatot is terjesztettek elő a bank megbízottai, amely szerint az eredeti szanalási tervezetben megállapított összeszerű kvóták helyett

a betétesek és hitelezők egyformán 50 százalékos kielégülést kapjanak, azonkivül pedig az 50 ezer lejnél nagyobb összeggel érdekelt hitelezők követeléseik 5 százaléka erejéig szintén megkapják a részvételt az új intézetben.

A bankközi értekezlet azonban ragaszkodott ahhoz, hogy az Egyesült Közgazdasági Jelzálogbank Rt. igazgatósága 10 millióval járuljon hozzá a veszteség fedezésére és ezt az összeget 33 százalékgig készpénzben, 67 százalékgig pedig garanciaváltókban a legsürgősebben rendelkezésre álló készpénzben kell megvalósítani, mert minden késlekedés veszélyeztetni a szanalás lehetőségét. Az igazgatóság megbízottai hosszas vita után kijelentették, hogy három napon belül ennek a feltételnek eleget fognak tenni.

Viktoria

(Cégtulajdonos: FISCHER RUDOLF) **butorparkár**

Cal. Regele Ferdinand 40. sz. alól átköltözött Str. Reg. Marin 9. sz. alá, saját házába. Az átköltözéssel kapcsolatosan az összes raktáron levő áruk mélyen leszállított áron szerezhető be.

Telefon: 7-39.

KULTUREMBERNEK

mindennapi szükséglet a jó könyv!

Az Uj Kelet könyvosztálya az alábbi jó könyveket ajánlja:

Kassák Lajos: Egy ember élete III-III. köt. 459
La Fontaine: Mesék (dissziadés) 748
Tolsztoj: Kozakok 238
Pünkösti Andor, Barcay Bella a szeretőm 136
Dr. Hollós: Bucsum a sarga háztól 136
Dumas: A kamélias hölgy 170
Hermann Bang: Reményvesztett nemzedék . 170
Makkai Sándor: Ördögsekér 403

Mindenütt kaphatók!

URSUS-EXTRA
világos és
HERKULES
dupla maláta barna
kolozsvári
sörkülönlegességek
URSUS-CZELL sörfözde
Kolozsvár (Monostor)

UJ ÉKSZERÜZLET

FENYŐ HERMANN
óra és ékszer üzlet
Cluj. Piata Unirii 23
Dus raktár a legmodernebb óra ékszer és díszáruháza.
Szolid kiszolgálásért a cég régi jó hírneve
TELJES GARANCIÁT NYUJT.

Küldje be

nekem legkedvesebb hozzátartozóim fényképét és nyolc készítek róla egy 50x60 cm. méretű művészkepet, ha vásárlása előtt egy hónapon belül a 3000 lejt.

S I P O S
harisnya, csipke és tövödára üzlete,
Cluj. Calea Regele Ferdinand No 8.

Téli fűtésre

1000 kgr. vágott bükkfa-göcsöt 750 lejért házhoz szállít

F I S C H E R
Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 15

Butorbevásárlók figyelme!

Butorszükségeiteneik beszerzése előtt okvetlen tekintse meg **FISCHER ALBERT** butoráruházát
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 61

RÓTH
cipő különlegességek

Cipészeged Szepes-utca 2. szám alatt kapható a legújabb divat

HI

Az Uj Kelet az...
Főszerkesztő: Dr...
Felelős szerkesztő...
Az Uj Kelet cikk...
forrás meg...

— Február

Hatvány Lajos...
ről jelentik: B...
zetgyalázási...
a budapesti tö...
nuár negyedik...
tárgyalás isme...
Egyes verziók...
azért nem tart...
pesti törvény...
gyar kormány...
bírószágot rend...
sitja az itélet...
lett volna a H...
E verziókkal...
szerint, a bu...
reky-tanácsa...
Hatvány Laj...
rendkívül sze...
Egyes jogász...
amennyiben k...
történik, Hat...
fogja süitani a

— Uecát nev

Aténből jelen...
gisztrátusa e...
Nordau, nagy...
vérül Athénbe...
rög nép neme...
nak, mert az...
zalapossággal...
propagálta. h...
mert az ujgö...
tése körül he...
szertett mag...
cia és német...
követelte az...
görög népnek...
a szigeteken...
szébb kultúra...
Nordau a tör...
folyását is...
vett a görög...
lásaknak mut...
is. Amikor a...
ciaországból...
országba men...
felszólította...
letre és itt v...
* Spanyol

az Ujságró k

ban szerdán...
hírű spanyol...
fog bemutatko...
ségnek. A ki...
Páris, Madrid...
versenytermei...
kerekét, szom...
rendezi hangv...
vármegyeház...
leg azonban a...
ja megismerte...
val és a klub

— Még min

nak a magyar...
dalom résztve...
A pécsi tö...
nap kezdődöt...
emigránsnak...
zscinek, a...
készítőjének...
vás Józsefne...
lás alatt tör...
tagoknak bü...
vádolta az ü...
abban a csop...
szláv detektív...
maszkodva, b...
polgármester...
fert elfogva...
vonalon. Has...
a város ve...
résztvettek a...
magyar kö...
Az ezzel kap...
kokban és r...
lázadást, hütt

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Február elsejére tüzték ki báró Hatvany Lajos tárgyalását. Budapest-ről jelentik: Báró Hatvany Lajos nemzetgyűlési bínpörének tárgyalását a budapesti törvényszék nemrégben január negyedikére tüzte ki, azonban a tárgyalás ismeretlen okokból elmaradt. Egyes verziók szerint a tárgyalást azért nem tartották meg, mert a budapesti törvényszéknek, illetőleg a magyar kormányknak, mely a „független” bíróságot rendszertől függetlenül utasítja az ítéletek meghozatalára, kinos lett volna a Hatvany-per letárgyalása. E verziókkal szemben újabb jelentés szerint a budapesti törvényszék Törekvőtanácsa február elsejére tüzte ki Hatvany Lajos tárgyalását, amely rendkívül szenzációsnak ígérkezik. Egyes jogászok véleménye szerint, amennyiben külföldi beavatkozás nem történik, Hatvanyt pár évi börtönnel fogja sújtani a budapesti törvényszék.

— Uccát neveztek el Max Nordauról. Athenből jelentik: A görög főváros magisztrátusa elhatározta, hogy Max Nordau nagy zsidó népevezér és író nevéről Athénben uccát nevez el. A görög nép nemcsak azért hálás Nordaunak, mert az ókori hellénizmust nagy zalapossággal és költői lelkesedéssel propagálta, hanem különösen azért, mert az újgörög imperium megeremése körül hervadhatatlan érdemeket szerzett magának. Max Nordau francia és német lapokban évtizedeken át követelte az egész világon széjjelzört görög népek az egységesítését azokban a szigeteken, amelyekről egykor a legszébb kultúra sugárzott a világ felé. Nordau a török kormánytól való befolyását is több alkalommal igénybevette a görögök érdekében, akik hállásának mutatkoztak az író életében is. Amikor a háboruban Nordau Franciaországból, ahol internáltak, Spanyolországba menekült, a görög kormány felszólította, hogy jöjjön görög területre és itt várja be a háború végét.

* Spanyol énekeső bemutatkozása az Újságíró-klubban. Az Újságíró-klubban szerdán este 10 órakor európai híri spanyol énekeső, Ana d'Arceci fog bemutatkozni a kolozsvári közönségnek. A kiváló énekművész, aki Páris, Madrid, Lissabon, Velence hangversenytermeiben aratott komoly sikereket, szombaton este kilenc órakor rendezi hangversenyét a kolozsvári vármegyeház nagytermében, előzőleg azonban az Újságíró-klubban óhajítja megismertetni képességeit a sajtóval és a klub vendégeivel.

— Még mindig súlyos ítéleteket hoznak a magyar törvényszékek a forradalom résztvevőire. Pécsről jelentik: A pécsi törvényszék előtt tegnap kezdődött meg három hazatért emigránsnak, névszerint Magyar Józsefnek, a „Munkás” című lap szerkesztőjének, Pécsi Józsernek és Kovács Józsefnek, a jugoszláv megszállás alatt törvényhatósági bizottsági tagoknak bínpöre. Mindhármat azzal vádolta az ügyész, hogy résztvettek abban a csoportulásban, amely jugoszláv detektívek fegyveres erejére támaszkodva, behatolt Nendwich Andor polgármester hivatalába s a polgármestert elfogva, áttette őt a demarkációs vonalon. Hasonlóképpen eltávolították a város vezetőségét is, ezenkívül résztvettek a baranyai és bajai szerb-magyar köztársaság kikiáltásában. Az ezzel kapcsolatos gyűléseken, újságokban és rópiratokon felségsértést, lázadást, hűtlenséget és kormányzó-

sértést követtek el. Résztvettek továbbá abban a kiállításban, amely a megszállás meghosszabbítását kérte Belgrádban. A vádlottak 1921 óta emigrációban éltek s abban a hitben tértek vissza Pécsre, hogy ügyük elévült. Tegnap kihallgatásukon tagadásba vették a reájuk kirótt büncselekményeket. A bíróság a tanúk kihallgatása után Magyar Józsefet és Pécsi Józsefet egyenként 12 évi fegyházra ítélte. Kovács József három évi börtönt és öt évi hivatalvesztést rótt ki a törvényszék. Ugy a védők, mint az ügyész feleltek.

— Még mindig tart a német hadügyminiszteri tárcza körüli válság. Berlinből jelentik: Gessler német hadügyminiszter lemondásával a miniszteri tárcza körüli válság még mindig nem múlt el. A sokféle kombináció között az a terv is felmerült, hogy Stresemannnak ajánlják fel a hadügyminiszteri tárczát azzal az indoklással, amelyet különösen baloldali körök hangoztatnak, hogy a hadügyminiszterium eddig is saját szakállára csinálta a külpolitikát.

— A lengyelországi ortodox rabbik konferenciája. Lembergől jelentik: Az elmúlt napokban zajlott le Lembergben a szélsőséges ortodox rabbik konferenciája, amelyen világhírű chaszid-rabbik is résztvettek. A belzi rabbi hívei, az állami és városi hatóságok fejei fogadást rendeztek a caddiknak már a pályaudvaron, ahol ezrekre menő tömeg várt rá. A konferencián négyezernél több delegátus vett részt. Lemberg vajdája, Berkovszki és több magasállású állami tisztviselő jelent meg a megnyitó ülésen, amelyet Sztaniszlau rabbija nyitott meg. A lengbergi zsidó hitközség elnöke, Allerhand tanár meleg szavakkal üdvözölte a konferenciát, kihangsúlyozva, hogy Lengyelországban évszázadok óta rabbik vezették a zsidó népet. A kormány nevében Szelezki üdvözölte a konferenciát, amely a köztársaság elnökének és a miniszterelnöknek üdvözítő táviratot küldött. Schiff rabbi tiltakozó nyilatkozatot olvasott fel a romániai pogromok ellen. Az első határozat, amelyet Kornitzer krakkói rabbi terjesztett be, köszönti Pilsudski marsallt, akinek kormányzata alatt őszinte igyekezet történt a lengyelországi zsidóság egyen jogusítására. A tanácskozások további során megvitatták az új hitközségi szervezetekről szóló törvényjavaslatot, amelyre nézve több módosító indítvány történt. A konferencián három chaszid-csoport volt képviselve: a belzi, a bobovi és a skalini chaszidok csoportja. Ezek között olyan éles ellentétek merültek fel a tanácskozás során, hogy a legszámottevőbb rabbik elhagyták a konferencia színhelyét.

Tápláló **Izletes**

A Bürger Gyárak vegyészeti osztálya a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozza, hogy

ENZYMALT

név alatt sűtőpasztát hoz forgalomba

Ezen készítmény használata által a kenyérsütés lényegesen egyszerűbbé, gyorsabbá és takarékosabbá válik. A kenyér egy harmadával nagyobb lesz, mint ezen szer használata nélkül és frissességét a süteménynek napokon át megőrzi.

Tápláló, egészséges, a süteménynek rendkívül kellemes illatot és ízt ad. Használható kenyéren és bármilyen cukrász- vagy féhsüteményben egyaránt.

Kapható fűszer- és lisztüzletekben, valamint a Bürger gyárak vegyészeti osztályánál Targu-Muresen.

Helyi képviselők az ország minden részében felvétetnek.

Carmen-mozgó műsora
Január 18-tól kezdve: „Hajsza a férfi után”. Montecarlói vidám történet 7 felvonásban, pazar látványosság, részben színezve. A főszerepekben: Lew Cozy és Gertrud Olmsted. Elsőrangú kísérő műsor.
— Eljegyzés. Reinfeld Baba és Rothmann M. József, Cluj. jegyesek. Minden külön értesítés helyett

MORAVETZ-album 1928.
a zeneírói közönség legkedveltebb albuma. Tartalmaz 43 pompás zeneművet, egyik sebb mint a másik. 175 lei. — Hegedűkiadás 26 zeneszámmal 75 lei. Mindenütt kaphatók

— Kereskedő és zongoraművész öngyikossága Berlinben. Berlinből jelentik: A Wilhelmstrasse egyik házában tegnap borzalmas felfedezésre jöttek rá. Az egyik lakásban Kuesel kereskedő és Duchow zongoraművész öngyikosságot követtek el s miután azóta tettüket nem sikerült a mai napig felfedezni, hulláik oszlásnak indultak és teljesen felismerhetetlenné torzult.

— Álarcos bandita tartotta rémületben Klagenfurt környékét. Klagenfurtból jelentik: Az itteni rendőrség már hónapok óta nyomoz egy, a környékét rémületben tartó álarcos bandita után. Egy bizalmas feljelentés alapján tegnap a rendőrség emberei kiszállottak Pusch Tamás földbirtokos házába, ahol házkutatást tartottak. A házkutatás eredményeképpen rengeteg rablott holmit találtak a földbirtokos lakásán, aki bevallotta, hogy pusztán kalandorvágýból követte el a rablásokat. A bandita valamikor tagja volt a karintiai tartománygyűlésnek és nagy politikai szerepet játszott.

Pályázati hirdetmény.
Az újonnan megalakult **deji Kishitelbank és Takarékpénztár** vezető tisztviselői állásra pályázatot hirdet.
Eddigi működést és fizetési igényeket feltüntető pályázatok nyolc napon belül Friedmann I., Fabrica de petrol, Dej — címre küldendők.
Az állás azonnal betöltendő.

Az Uj Kelet könyvosztályának könyvjegyzéke

Zs'dótárgyu könyvek

S. I. Agnon : És a meggörbedt kiegyenesedik	40
S. Alechem: Leégett nemesek	30
Bin Gorion: József és testvérei	30
Fényes Samu: Jiddi első változása	50
Giszkaiai János: Titok	15
Kaczer Illés: Golem ember akar lenni	15
Max Nordau: Dr. Kohn	50
Zengő Hárfa (Antológia)	30
Kabbalisták és csodatévők	30
Biró Lajos: A zsidók u ja	35

Már megint!
készült az Iglodi Iparos Jeschiva műasztalosságában

nagy meczieh

egy feltett oszlopos gyöngyléces hálószoza szivalaku tükörrel ára 28.000 Lei. Cyonybrú látvány, érdemes megtekinteni! Komoly-szándékú vendékek és ügynököknek megterítjük a vasutiköltseg felét.

Cím: **ATELIER DE TAMPLARIE „TORA IM DERECH EREGZ”**
Iglod (jud. someş)

Veszek házakat Németországban, főleg Berlinben „Schwartzkauf” meg-támadással is Mór Rimóczi, szállítási vállalat Cluj, pályaudvarral szemben. Telefon: 864. Sürgöncym: „Probr te”.

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora
Szerda: Mersze Mária? (8-szor. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 188)
Csütörtök: A level. (Büntügyi drámai újdonság először. A Budapesti Vigaszínház oriasi sikertű újdonsága. Poór Lillivel, Táray Ferencel. Première bérlet 25 szám. Sorozatszám: 189)
Péntek: A level. (2-szor. Napi bérlet 26 szám, A. Sorozatszám: 190)
Szombat d. u. 3 1/2-kor: Cyrano de Bergerac. (Ifjusági előadás nagyon olesó helyarákkal. Bevezető előadás tart: Marton István tanár. Sorozatszám: 191)
Szombat este 8 1/2-kor: Mersze Mária? (9-edszer. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 192)
Vasárnap d. e. fél 11-kor: A Magánalkalmazottak Szövetségének Ady-matinéja.
Vasárnap 3-kor: Mersze Mária? (10-szer. Rend-es esti helyarákkal. Sorozatszám: 193)
Napi bérlet 26. szám, B. Sorozatszám: 194.
Vasárnap 8 1/2-kor: Mersze Mária? (11-edszer. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 195)
Hétfő: Mersze Mária? (12-edszer. Bérletszű etben. Sorozatszám: 196)

A Színházi iroda közleménye:
Honap este: A Level premiereje
Mintha valami divatos európai híri operette-újdonság bemutatását hirdetné a műsor, olyan lázas nagy érdeklődés nyilvánul meg a Level holnap esti premierejé iránt. A Level annak az új irányu drámairásnak a legtipikusabb képviselője, amely most Európa nagy centrumaiban annyira divatos s amelynek a felszáva: A nézőnek nem kell gondolkoznia, nem szabad unatkoznia, a színpadon rohanó cselekvény kell, meglepetés, változatosság. A Level nómásan szolgálja ezt a célt. Igazi bünygyi dráma, melyet lélektelviszafóitva, néz a közönség a fűszőny első szótáviláskától az utolsó felvonás utolsó szaváig. Fővellet felelőleges szó, egyetlen fölélőleges esztus nincs benne. Londonban valóságos „Le-vél”-láz van. Hánapok óta játszik ezt a misztikus, különös bizarr darabot s hónapokra előre el van adva minden új. Felvonásyegyekeken valóságos tombol a közönség. A Level szereplő Manoham, magyar nyelvű pedig Lengyel Manoham, a Tólfon szereplő fordította. Budapeston a Vitezházban adták jelen nagy sikerrel. A cselekvény eszababba a mábiók hezsiában per elhagyott stábilizávos és Sincanora városa. A cselekvény már ak-kor megindul, mielőtt a fűszőny szék-megy s így pontosan kell mindentök letelét elfordalni mert a közönség nem fogadj megvárteni a darab megindul. A Level cselekvény három cselekvény van ki-tűzve: Holnap este (Inspiráció bérletben), péntek este A) bérletben, s Vasárnapon félhat órára B) bérletben. A Level fűszőny: Poór Lili, Janovics Jenő, Páfróczy Alice, Laczki Aranka, Tóth Elek, Komény László, Mihályfy László, Havkó Ferenc.

Ma este: Mersze Mária? A diadalmas sikerű új angol operette revü-újdonság-nak a Mersze Mária?-nek ma este lesz a 8-ik előadása. Hét zsufolt nézőtér ki-törő tetszése avatta ezt az újdonságot az idej évad nagy slágerévé.

Columbia gramofon és lemezek
Révész Ernő, Targu-Mures.

MEGJELENT
Tibor Dénes új könyve
??
MIÉRT
Vá írat a háboru borzalmairól, zsidó ka-tonák hősiességéről, novellák, ri-portok, élmények. Abel Pann és Guncsei művészi címlapjával.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

MBERNER
szükséglet a
önyv!
nyvosztálya az alábbi
eket ajánlja:
ember élete I-II-III. köt. 459
diszkiadás 748
ay Bella a szeretőm 136
sarga háztól 136
ógy 170
nyvesztett nemzedék . 170
szekér 403

EXTRA
gos és
KULES
ita barna
zsvári
egességek
ELL sörfözde
(Monostor)

ERÜZLET
ERMANN
szer üzlet
Unirit 23
gmodernebb óra
szitárgyakban.
ásért a cég régi
rneve
NCIAT NYUJT.

je be
hozható
épét
óla g 50x60 cm.
hi vásárlása el-
elül a 3000 leit.

O S
növödára üzlete,
Ferdinand No 8.

ti
tésre
bükffa-göcsöt
lejtért ház-
hoz szállit

HER
nyitágyar-u.) 15

figyelmébe!
teinek beszerzése
tekintse meg
ALBERT
g. Ferd. 61

A MATILD-viz gyógyítja a hurutos betegségeket

**Sindicatul Spirtoului
Societate Anonima**
București S.

A Sindicatul Spirtoului S. A. hivatalosan közhírré teszi, hogy a „Depozit Regional“-ok 1928 január 15-én működésüket megkezdik — „A szesz italok készítése és forgalombahozatala körüli visszaélések megállítására szóló törvény“ értelmében ezen időponttól kezdve élvezeti célokra szolgáló alkohollok az eladás és forgalomba hozatala kizárólag csak a „Depozit Regional“-ok útján eszközölhető. — Ezen Depozit Regionalok székhelyei Erdélyben:

**Oradea
Beius
Salonta
Satu-Mare
Baia-Mare
Sig.-Marmatiei
Carei-Mare**

**Siml. Siiv.
Arad
Timisoara
Deva
Hateg
Oravita
Lugoj**

**Caransebes
Orsova
Dej
Bistrita
Reghin
Tg.-Mures
Cluj**

**Huedin
Diciosanmartin
Alba-Iulia
Aiud
Turda
Merc.-Ciucului
Gheorgheni**

**Odorheiu
Sighisoara
Medias
Sibiu
Fagaras
Sft.-Gheorghe
Tg.-Săcuesc
Brasov**

A „Depozit Regional“-okból a szeszmenyiségek csak aromatizálva és 30%-ra diluálva kerülnek forgalomba.
A vásárolni szándékoltnak rachiú ellenértéke a raktár pénztárába fizetendő be.
A „Regional Depozit“-ok 400 liternél kisebb mennyiséget nem adhatnak el.

Eladási árak a következők

400—1000 literig
1001—1500 literig
1501—2000 literig
2001—5000 literig

Lei 51.— per liter 30° rachiú
Lei 50.50 per liter 30° rachiú
Lei 50.— per liter 30° rachiú
Lei 49.50 per liter 30° rachiú

5001—7000 literig
7001—10000 literig
10010 literen felül

Lei 49.— per liter 30° rachiú
Lei 48.50 per liter 30° rachiú
Lei 48.— per liter 30° rachiú

ezen árak ab Depozit Regional — mennyiségileg és minőségileg, a vevő hordójában átvéve, a szeszadót és „ad valorem“-et is beleértve — értendők.
Bucuresti, 1928. január 15.

Közgazdaság

Tízezer lejig szabadon ki lehet vinni külföldi valutát. Bukarestből jelentik: Röviden jelentettük tegnap, hogy a pénzügyminisztérium rendeletet készült kiadni a valuták és valutacsekkek kivitelének megkönnyítéséről. Ezt a rendeletet ma szét is küldték az összes vámhivataloknak, azzal, hogy a beufoglalt utasításokat a legszigoribban hajtsák végre. A pénzügyminiszteri rendelet értelmében a devizaellenőrző hivatal által látomozott csekkeket és hitelleveleket szabadon ki lehet vinni, akár személyesen, akár posta útján, az országból. Mindeki aki az ország határán kilép, tekintet nélkül arra, hogy esetleg látomozott csekkek és hitellevelek is vannak nála, az eddigi 5000 lej helyett 10.000 lej értékű külföldi valutát is vihet magával. A lej kivitele továbbra is szigorúan tilos a pénzügyminisztérium speciális autorizációja nélkül. Ezen a két módosításon kívül a körrendelet még arra is felhívja a vámhivatalok figyelmét, hogy a jelenlegi vámtarifa 875. szakaszában foglalt tilalmi rendelkezéseket a sorsjegyek, külföldi érmék és államilag el nem ismert bármilyen eredetű értékpapírok behozatalára vonatkozólag továbbra is szigorúan alkalmazzák. Konkrét esetekben az importálandó értékekből, vagy értékpapirokból egy-egy példányt kell mintául a vámvezérgazgatóság valutaosztályához beküldeni és az fog majd dönteni arról, hogy a szóbanforgó értékpapírok behozhatók-e.

Emelkedik a bor ára. A szesztermelés és szeszértékesítés terén beállott változások hatása már kezd mutatkozni az eddig stagnáló borpiacon. Annak ellenére hogy a termelők tekintélyes készletekkel rendelkeznek, az árak emelkedő tendenciát mutatnak. Szüret óta a kommercborok ára 16—18 lejről 22—24 lejre, a finomabb borok ára pedig 30—32 lejre emelkedett. A pénzügyi természetesen kedvezőtlenül befolyásolja a vásárlási kedvet, amelyet a kisebb mértékben enyhített eladási feltételek sem fokoztak. Export tekintetében Arad és Nagyenyed vidékéről tekintélyes tételek adtak el Bécsbe, konvencionális árak mellett, de ez a piac láthatólag már nem tud több árut felvenni. Más országokba a bor kivetele nem rentábilis. A belső fogyasztás várható emelkedése azonban a gyenge exportkutatások ellenére bizakodó hangulatot állandósított meg a piacon.

Százmillió lejre emelte alaptőkéjét a Hermannstädter Allgemeiner Sparkassa. A 85 éves fennállását ünneplő nagyszabású Hermannstädter Allgemeiner Sparkassa legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározták, hogy az intézet jelenlegi 50 millió lejes részvénytőkéjét egymillió darab 50 lej névértékű részvény kibocsátásával 100 millió lejre emelik fel. Az alaptőkének hatalmas arányban való felemelésével a bank igazgatóságának az a célja, hogy az intézet saját tőkéit összhangba hozza az általa kezelt idegen tőkékkel, egyúttal

pedig erős alapot teremtsen a bekövetkező eshetőségekre, amelyekből függetlenül tegye magát.

Alcsoportosították a vámhivatali körzeleket. A vámjövődék külső szervezétéhez ma 82 vámhivatal tartozik, amelyeket január elsejétől 13 körzetbe osztottak be. Az erdélyi és bánáti vámhivatalok beosztása a következő: Orsova, Bázias, Drenkova és Ómolodova a krajovai VIII. körzethez tartoznak. A temesvári IX. vámkörzethez, amelynek főnöke Niclescu Nicolaie váminspektor, a következő vámhivatalok tartoznak: Temesvár közraktárak, Temesvár posta, Jám, Moravica, Draganessti, Crueni, Zombolya; Bánátkomlós és Csanád, valamint ezen vámhivatalok fiókkirendeltségei. Az aradi X. körzethez tartoznak az aradi, nagylaki, pécskai, kurticsi, ottlakai és a nagyszalontai vámhivatalok, valamint ezek kirendeltségei. A körzet élén C. N. Dumitrescu inspektor áll. A kolozsvári XI. körzethez amelynek vezetője Anghel Stefan inspektor, a következő vámhivatalok tartoznak: Kolozsvár, Nagyvárad, Körösszeg, Biharpüspöki és Érmihályfalva, valamint ezen hivatalok kirendeltségei. A szatmári XII. körzethez tartozik Szatmár, Börvely, Óvári, Halmi; Hosszszemező, M.-sziget és Visóvölgy, valamint ezek kirendeltségei. A körzet Gh. Luca inspektor. A brassói XIII. körzethez a brassói, nagyszabasi és marosvásárhelyi vámhivatalok tartoznak és a körzet élén P. Jonescu inspektor áll.

Reorganizálják a román állatexportot. Bukarestből jelentik: A bécsi román követség részletes jelentést küldött a napokban a földművelésügyi minisztériumnak a román élőállatkivitel kilátá-

sairól az egyes osztrák piacokon. A jelentés szerint szélesebb alapokra kellene fektetni az exportvásárok intézményét. Különösen jó volna, ha az exportörök szindikátusba tömörülve az illetékes mezőgazdasági és kereskedelmi kamarák támogatásával közösen irányítanák a kivitel. Végül arról tesz említést a jelentés, hogy a bánáti állatexportörök Oravicabányán, Csákován és Lugoson is szeretnének exportvásárokat létesíteni. A jelentést Argetoianu miniszter már át tanulmányozta és hír szerint elrendelte az állatkivitel teljes reorganizálását, annál is inkább, mert az edigi exportvásárok nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állatkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő jellegű levelet csak egy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Figyelje cégemet. Saját érdekében ne tévesse össze!

Számlák állandóan higiénikusan kezelt és irisszal oltított **FRIEDMANN M.** ORADEA, Strada Licenț Real No. 1

Eiadó egy kiváló hangu mesterhegedű. Cim a kiadóban.

Petroșeni

ha jön keresse fel az egyetlen kóser éttermet.

Kétünökonyha, olcsó árak Utazóknak külön kedvezmény.

Restaurant **Friedmann Petroșeni** Reg. Ferdinand 45.

Alig használt gramofon- és Pathefon-lemek (Csajkovszki Symphonia Pathétique, Teli Vilmos nyitány, Dvorák: Száv táncok stb.) olcsón eladó. Kollár, P. Cuza Voda No 12.

Egy-két urileány intelligens családból a belvárosban külön szobában, fürdőszobában használatlalt olcsón lakást kaphat. Cim a kiadóban.

Román, német és heber órákat ad diplomás tanár. Cim a kiadóban.

Tanulólanysok felvételnek, Székely nődivat szalon, Izabella-u. 7.

Gyümölcsfát

Összel ültessen! ghajtatunknak megfelelő gyümölcsfa és szőlőültványt legkiválóbb minőségben vásárolhat **TOTFALUSI** és **TSAI** gyümölcsfa iskolájában, Târgu-Mures. Arjegyék ingyen.

Tőzsde

A piac változatlan

DEVIZAK	Valutapiac 1928 január 17 (Rádor)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3125—30	—	—	490	3125	11020	13675	65050	1927
Newyork	161 1/2 — 62 1/2	519	519	2544	16170	57190	7090	3375	—
London	791—92	253025	253	12402	79051	278775	3459	16435	4874375
Páris	63—42	2041	2040	—	63	224875	279050	13269	393 1/2
Milano	86—5	2745	274450	13450	859	302375	343	17860	52 1/2
Prága	480 1/2 — 82	153850	1538	—	479	1694 1/2	2102.7	—	29650
Budapest	2835—40	5075	9075	—	2840	—	124 7/8	59025	—
Belgrad	—	91375	9137 1/2	—	285	1007	124 5/8	594550	17625
Bukarest	—	320	321	1575	—	343	43925	—	62
Vársó	—	5820	5815	—	1840	6420	7958	7870	—
Bécs	2285—90	7315	731 1/2	—	2280	—060	—	47580	—
Berlin	3870—75	12362	123 1/2	—	3865	136250	16907	804	—

Száz lej árfolyama: Zürich (uro) 321 Páris 1575 Budapest 353 Bécs 43925 Prága 2067

Cluj, Str. TE
Ejelli tele
ELŐFIZETÉS
Egész évre
félre .
Negyedévr
Egy nora .

XI. évfolya
1928. janu
56

**Vajd
kölcs
te**

(Cluj) Kolt
let pulóstit
lefonjelentés
merítettük
nyilalkozato
minisztereln
nyilalkozat,
előrelátható
bepolitikai
ben rendel
zójuk az al
Lerelőszo
kértesi a

— Egy ol
Vaida, — a
lizációt és a
év óta a leg
akák a köl
epen a libe
nyon voltak
bül kormány
hogy ezt a p
jak érdeke
maguk az
kiszárból le
sajátították
kezdettől fo
— De vaj
külföldi tők
te a liberális
citasában s
fiszességes
ráltság meg
nyok könyv
odáig juttat
föld teljesen
beraliskobar
tudja, hogy
tozott miq.

— Szeren
nyire is el a
liberálisok,
szág, ez az
Ma ismeri
denki tudja,
galmas és t
dasági szem
kikk kizsák
lában nem
reputációért,
retek meg.
berális polit
külföld szer

— Ha a r
jó összekötte
mokban, me
je azt a csor
dus az ország
ségül a libe
lőknek neve
— Ha Pog
donban, Ra
gearu Prága
megmentsék
ami még R
hazafiatlans
— Milyen
lis sajtó a
Victor Ant
igyeckszik a
ra egy kis p